ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

17. II 1989. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LI • 2000 ДИН. • БРОЈ 1938

БЕОГРАЂАНИН - доктор за коцку

ИДУЋИ БРОЈ • ЈУБИЛАРАН

Рипли

Веровали или не!

ДОМОРОЦИ АУСТРАЛИЈЕ

КАД ОСТАНУ УДОВЦИ, ПРЕМА СТАРОМ ОБИЧАЈУ, ЗА БРАДУ ЛЕПЕ ГРУДВИЦЕ БЛАТА КАО ЗНАК ДА ПОНОВО ЖЕЛЕ ДА СЕ ОЖЕНЕ.

ЛОБАЊЕ МАЈМУНА

ИСПУЊЕНЕ ПАМУКОМ КАЧЕ НА СВОЈЕ КУЋЕ СТАНОВНИЦИ БУРМАНСКИХ СЕЛА У ПЛАНИНАМА ЛУШАИ, ДА БИ ЗАПЛАШИЛИ СТРАНЦЕ.

КУЛЕ

ВИСОКЕ 3,5 МЕТАРА ГРАДЕ ТАКОЗВАНИ КОМПАС-ТЕРМИТИ КОЈИ ЖИВЕ САМО НА СЕВЕРУ АУСТРАЛИЈЕ. ИМЕ СУ ДОБИЛИ ЗАТО ШТО ЊИХОВА ГНЕЗДА УВЕК ПОКАЗУЈУ ПРАВАЦ СЕВЕР-ЈУГ.

МЛИН

У ХИВЕНУ (СР НЕМАЧКА), ИСТОВРЕМЕНО ЈЕ И ВОДЕНИЦА И ВЕТРЕЊАЧА.

Голуб дидункулус

КОЈИ ЈЕДИНО ЈОШ МОЖЕ ДА СЕ НАЂЕ НА ОСТРВУ УПОЛУ (ИЗ ГРУПЕ ОСТРВА САМОА, ПОЛИНЕЗИЈА), ПОТОМАК ЈЕ ИЗУМРЛЕ ПТИЦЕ ДОДО.

Колевка

НАПРАВЉЕНА 1387. ГОДИНЕ ЗА ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА ХЕНРИЈА V ДАНАС СЕ ЧУВА У ЗАМКУ МОНМАУТ. УКРАШЕНА ЈЕ СА 2 ДРВЕНЕ ПТИЧИЦЕ КОЈЕ, КАД СЕ КОЛЕВКА ЗАЊИШЕ, „ЦВРКУЋУ" УСПАВАНКУ.

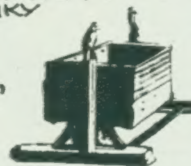

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● аустралијски мултимилионер Алан Бонд тек је недавно објавио да је он тајанствени купац који је пре годину дана за Ван Гогову слику платио 86 милиона марака. Бонд је све до сада ћутао јер је, како тврди, прво желео да уреди и добро обезбеди просторије канцеларије на 51. спрату једног облакодера у Перту где ће слика стајати.

●●● израчунато је да је енглеска краљица Елизабета за 35 година своје владавине обишла преко стотину земаља и тако прешла око милион и по километара, што би било исто као да је 37 пута обишла око полутара.

●●● нуклеарна централа Пич Ботм, у америчкој држави Пенсилванији, недавно је кажњена са милион и двеста педесет хиљада долара зато што су инспектори, који су ненајављено дошли у обилазак, установили да особље централе спава у контролној сали, док им компјутери углавном служе за забаву видео-играма.

●●● холандски војник Јохан Ромерс недавно је учествовао у вежбама снага НАТО пакта и добио задатак да стражари на мосту преко реке Лајне, крај села Фредена у СР Немачкој. Међутим, претпостављени су потпуно заборавили на младића, нису му послали смену нити су га обавестили да су вежбе завршене. То су учинили сељаци, чак су га наговарали да напусти стражарско место, али је Јохан одбио, стајао је на мосту пуних пет дана и ноћи без одмора све док га већ потпуно исцрпљеног није одвезао неки војни камион.

●●● Јапанци освајају Америку једним новим производом: гигантским лавиринтом. Наиме, у многим забавним парковима већ је постављен сплет замршених вијугавих ходника са зидовима од металних плоча високим два метра. Улазница за овакав лавиринт који се простире на површини од око пет хектара кошта шест долара, али зато излазак из њега може да вас стане сате тражења. Израчунато је да вештији посетиоци из овакног лавиринта успевају да се испетљају за око четрдесет минута.

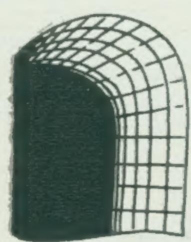

Илустровао Димитрије Костић

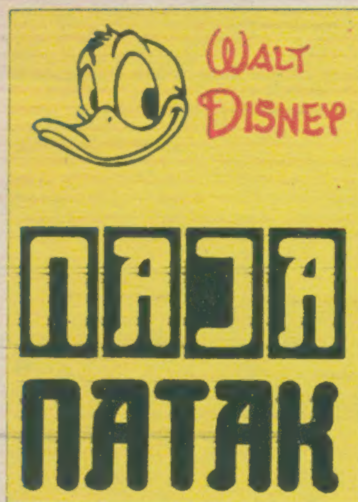

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК

ВОЋЕ И ПОВРЋЕ
4.900
2.900
5.900
4.900

СВЕЖЕ ПОВРЋЕ
ЈЕ Л' ИМАТЕ МЛАДИХ КРОМПИРИЋА?
ЈОК! СЛАБА ЈЕ ПОТРАЖЊА!
4.900
2.900
5.900
6.900

КАКО СЛАБА?
ТАКО! НИСАМ ЧУО ДА ИХ ТРАЖЕ!
Distributed by King Features Syndicate

ЈА БИХ МЛАДЕ КРОМПИРИЋЕ!

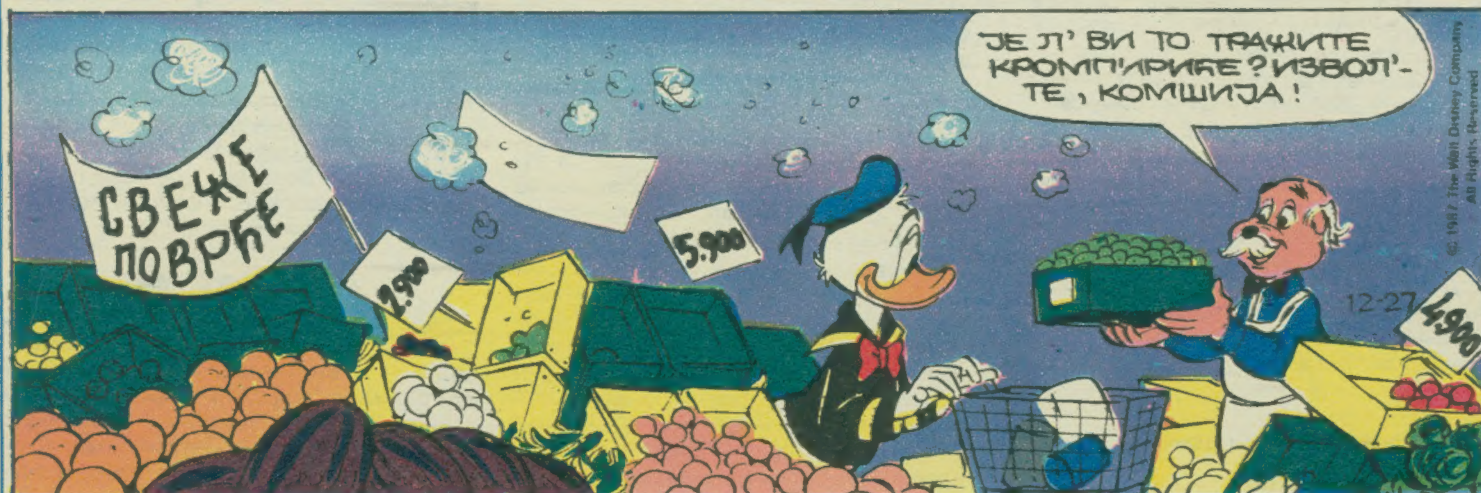

СВЕЖЕ ПОВРЋЕ
2.900
5.900
ЈЕ Л' ВИ ТО ТРАЖИТЕ КРОМПИРИЋЕ? ИЗВОЛ'-ТЕ, КОМШИЈА!
12-27
4.900
© 1987 The Walt Disney Company All Rights Reserved

КАКО ТО СОВЈЕТИ И АМЕРИКАНЦИ УНИШТАВАЈУ СОПСТВЕНЕ РАКЕТЕ

ИСТРЕБЉИВАЊЕ ИСТРЕБЉИВАЧА ПОД ПРИСМОТРОМ

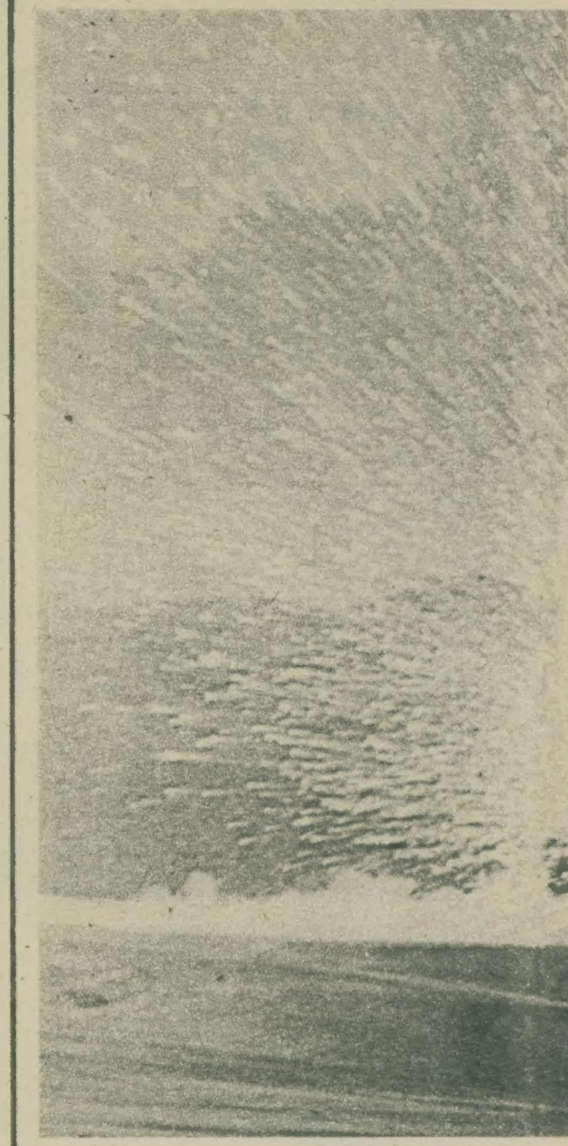

Експлозија у Купусјем долу 1. августа 1988. означила је почетак неког новог доба и охрабрила наду да ћемо у 21. век ући без нуклеарног оружја.

Шта све две суперсиле нису измишљале да се докопају каквог-таквог податка о супарничком тајном оружју. Однедавно, на срећу васколиког света, једни другима долазе у посету и на лицу места проверавају њихово уништавање. За не веровати је податак да се том приликом користе и обичним штамбиљима и још обичнијим молерским четкама

Речи које су поприлично потресле свет чуле су се 8. јуна прошле године пред Генералном скупштином ОУН У Њујорку а изговорио их је совјетски министар иностраних послова Едуард Шеварднадзе:

– То, наравно, није Бaљшој театар али је, свеједно, велика премијера и значајан историјски догађај!

Министар је позвао уважене госте да присуствују првом уништавању (значи, премијери) совјетских ракета средњег домета којима је довољно да за шест минута прелете 5500 km и изруче на непријатеља свој смртоносни товар. Према споразуму са Сједињеним Државама, СССР је обавезан да уништи 826 ових ракета чији је службени назив „РСД-10" док су на Западу познатије као „СС-20".

Премијера се збила 1. августа у Купусјем Долу, како би могао да се преведе назив полигона Капустин Јар у јужном Казахстану. Следи извештај очевица Зорана Златановића, дописника Танјуга из Москве.

Поверуј, али провери!

Око шест километара од места где су смештене ракете од дасака је направљен тзв. посматрачки пулт. Пола сата пре експлозије командант одреда издаје наредбу да се приступи извршењу задатка. Трају три припремне етапе, последњих десет секунди командант одбројава, а затим се разлеже експлозија. Степу наткриљује атомска печурка. Наравно, печурка није атомска. С ракета су претходно демонтирана нуклеарна пуњења. Уништене су само рекете-носачи.

Одмах затим три хеликоптера крећу према месту експлозије са задатком да из облака узму узорке како би се испитало евентуално деловање зрачења на човекову околину. На 50 пунктова на полигону обављена су мерења да би се утврдило колико се, како и шта таложи из атомске печурке на земљу. Подаци остају строго закључани, бар за новинаре.

У међувремену, амерички војни стручњаци, нека врста „инспекције на лицу места", заједно са домаћинима у специјалним оделима силазе у гротло јаме коју је начинила експлозија. Њена дубина, након експлозије, одговара једној шестоспратници полупречника око 40 метара. Преко звучника се чује глас америчког пуковника Ле Роја који извештава да нема никаквих примедби. Све је О.К.

У акцију потом ступају војни булдожери да би припремили терен за ново уништавање ракета јер ће све бити уништене баш на овом месту (Американци то раде у Вирџинији). Размак између појединих експлозија је најмање шест сати, а сваког 1. и 30. у месецу (за фебруар немамо податке) уништавају се по три ракете. То ће, према споразуму, трајати три године.

Уранијум, нуклеарно пуњење, не подлеже таквом начину уништавања. Он се претапа и, надајмо се, користи у мирнодопске сврхе. Такав је договор: све што може да се искористи за добробит човека, а ни по чему не може да се употреби за сулудо војно надметање, не уништава се. Међутим, обе велесиле и те како се служе старом руском пословицом која гласи: „Поверуј, али провери".

Шифру своју чувам

Кад су шефови две најмоћније земље овог света, Реган и Горбачов, 7. септембра 1987. у Вашингтону потписали Споразум о ликвидацији 2.611 ракета средњег и кратког домета – на целих 140 страница густо куцаног текста – предвидели су многе, назове, ситнице. Пре свега, да ли се уговори поштују, да ли је уништен до-

говорен број и тип нуклеарног оружја, да ли неко „лажира" па уместо класичног пуњења убацује нуклеарно и тако редом... Све до белешке о контроли која, чак, даје право једној од велесила да појединим инспекторима не дозволи улазак на полигон. Наравно, сумњајући на шпијунажу. Крајем јула прошле године Американци су то право искористили и нису дозволили осморици совјетских инспектора ни да уђу у САД.

Поред већ поменутог начина уништавања ракета постоји и једноставнија техника – под кључ, могла би се назвати. Да би се, на пример, разликовале крстареће ракете наоружане нуклеарним пуњењем од истих ракета нафилованих класичним експлозивом, инспектори на место састава ракете и бојеве главе стављају печате који, разуме се, онемогућавају замену пуњења. Ни то није све.

Да би се проверило да ли је пуњење нуклеарно, на бојеву главу стављају се привесци осетљиви на радијацију који мењају боју ако је пуњење нуклеарно. Досад се, међутим, као најпоузданији метод провере поштовања споразума користи техника позната још од првих дана банкарства. Оно кад се отварају трезори.

Наиме, бојева глава (амерички „першинг-2" има једну а совјетске ракете „СС-20" три бојеве главе) закључава се помоћу електронског катанца који се отвара тајном шифром чију половину зна амерички а другу совјетски инспектор. Само заједнички могу да је отворе. У случају да једна страна покуша нешто самостално да чачка, ракета је тако програмирана да следи аутоматско уништење. Углавном на штету оног који не поштује договор.

Молери су први људи

Колико је у надметању суперсила веровање тек предзнак брижљиве провере говори и следећи податак који предвиђа изненадне краткотрајне контроле. Инспектор „друге стране" неизоставно у тим приликама има и микроскоп јер ваља проверити боју којом је премазано место састава ракете и бојеве главе.

Мајстори који су чак смислили и „рат звезда" нису се одрекли обичне молерске четке из простог разлога што је, под микроскопом, сваки премаз четке јединствен, налик отиску прстију. Кад се у боју додају још неки састојци, бојева глава се премаже и тај премаз се фотографише. Провером, на основу фотографије, лако је утврдити да ли је дошло до новог фарбања што, сасвим логично, наводи на сумњу да је бојева глава променила пуњење и да је ту сад, рецимо, нуклеарно уместо класичног.

У тој провери има још којечега. Рецимо, Американци сматрају, с више или мање права, да су њихове ракете технолошки супериорније и на све начине покушавају да спрече инспекторе из Совјетског Савеза да, уз пут, покупе драгоцене податке који не спадају у тзв. контролу а који, верују они, неће промаћи искусном оку супротне стране. Онда, једноставно, ракету обложе папиром или пластичном масом а оставе само прорез на врху бојеве главе, на увид инспектору.

Прилог тој свеопштој провери свакако је и обавеза за совјетске стручњаке да се пре уласка у тајне фабрике нуклеарног оружја изују. Без обзира да ли им је ближе православље или ислам. Интерни прописи предвиђају да се преко ципела навлаче натикаче и после обиласка погона уништавају. Натикаче, наравно. Американци се плаше да совјетски инспектори на својим ципелама однесу трунчицу прашине или отпадака од метала и то, код куће, натенане изанализирају и искористе за неке своје пројекте.

Неки нови музеји

Уништавање „голих" ракета није довољна гаранција да друга страна нема нека тајна складишта тих истих ракета, без обзира на врхунску шпијунажу која, кажу (не)упућени, зна шта тај и тај човек у тим и тим новинама, у том и том граду, тог и тог тренутка чита. Стручњаци који примају плату да „све виде и све знају" и те како су утицали на свакојаке тачке споразума између два нуклеарна џина.

Дакле, није довољно уништити само ракете предвиђене споразумом. Ни лансирне рампе, односно силоси који упућују та чудовишта, нису пожељни. И њих ваља ликвидирати, све уз контролу противничке стране која често уме да броји и преко 200 људи. Минирање је, углавном, најчешћи начин. Совјети, међутим, ракете „СС-20" држе на огромним шестоосовинским возилима која се могу кретати по свакојаким теренима. Све зарад тајности коју гарантује брза промена положаја.

И за то је, наравно, било лека па су ти големи теретњаци, да ипак не би били потпуно уништени и одрадили свој век на неком мање ратоборном положају, морали да претрпе велике измене. Механизми неопходни за испаљивање ракета режу се на два дела, уништавају се њихови састави, кида се задњи део шасије, и то не мање од 78 центиметара... Тек онда могу да изигравају постоље крана на колхозу или градилишту.

У већ чувеном Споразуму о уништавању одређеног броја ракета средњег и кратког домета стоји и одредба да се од свих тих ракета, лансирних рампи и силоса може сачувати по петнаест примерака. За музејску поставку. Разуме се, без свог смртоносног товара, бојевих глава.

Обичном човеку остаје само део већ помињане руске пословице: „Поверуј..." Оптимисти верују да има наде да у 21. век свет уђе без нуклеарног оружја. Уз проверу, дакако.

Приредио: Петар Милатовић

ЧУДОВИШТЕ ЈЕ РОЂЕНО

ЗАБАВНИК ВАМ ПРЕДСТАВЉА НАЈБРЖИ ПУТНИЧКИ АУТО НА СВЕТУ

Скројен у тајности Фераријеве радионице у Маранелу крај Милана „F40" је први путнички аутомобил који садржи све новине и цаке тркачких кола. Зато и могу да га возе само прави мајстори који још имају и 137 милијарди у џепу, а уз то и много среће да уопште стигну на листу кандидата за будуће власнике

Прво што пада у очи је феаријевски црвена шкољка сва начичкана отворима за усмеравање ваздуха који расхлађују хладњаке, мењач и кочнице. Аеродинамична каросерија конструктора Пининфарине постиже CX (коефицијент отпора ваздуха) од 0,32 а инспирисана је изгледом легендарног тркачког „фераријa 512" који је жарио и палио у Ле Ману 70-их година. Оно што се споља не види задивљује још више: мотор V8 са 32 вентила и запремином од 2,9 литара који развија снагу од 479 KS при 7.000 обртаја у минуту и постиже максималну брзину од 324 km/сат. „Ферарију 40" од нуле до једног километра треба мање од 21 секунде. При том пакленом темпу мотор урла, а најмање одузимање гаса изазива праве експлозије док ауто прелеће преко црте од 1000 метара рекордном брзином од 275 km/сат.

Укратко, „F40" је најбрже путничко возило на свету.

Прешишао порше 959

Све то звучи као сан. А почетна идеја родила се у глави Енца Феррарија који се обратио својим инжењерима са захтевом: „Морамо серијски да произведемо ауто који ће стати раме уз раме с тркачким". И догодило се управо то: „F40" је искористио све особине најбољих тркачких кола и то из категорије прототип возила и формуле 1. Кад је одлука о производњи пала не зна се, али је зато поуздано утврђено много шта, између осталог да овај ауто приања за тло максимално. „Нос" аутомобила клизи путем док га потискују задњи точкови који чврсто леже на друму. Убрзање је невиђено: од 0 – 200 km/сат „F40" постиже за 11 секунди! Вешање – еластично и јако.

Ферари се није случајно одлучио за овакво возило. Продаја ексклузивних аутомобила се демократизовала и зато је требало створити „чудо" које ће бити брже и јаче од свих досадашњих, а њих није мало. Поменимо само француске: широко распрострањени „рено 21" који у својој турбо верзији постиже максималну брзину од 230 km/сат, или пежо 405 Mi16, CX, R 25, као и „страшне Немце" – мерцедес, BMW, ауди. После ових кола многи се питају шта је уопште преостало правим спортским аутомобилима. Реч је о једном заиста незадрживом напретку јаких луксузних кола. На тај изазов Ферари је реаговао потпуно другачије него Порше.

Да би заузео место на светском тржишту аутомобила снова, Ферари се 1985. појавио с „тестаросом" – био је то прави догађај о коме је и „Забавник" писао. Порше је узвратио ударац – две године касније створен је „959" с вучом на сва четири точка – и тако преузео вођство. Захваљујући решењу погона на 4 точка са регулацијом возач је могао да бира један од четири програма за вожњу (само предњим, задњим, са сва 4 точка и са редуктором за чупање из блата). Тачније, према околностима на друму електронски мозак је распоређивао снагу између предњих и задњих точкова да би се избегла и најмања несигурност у вожњи. Резултат је

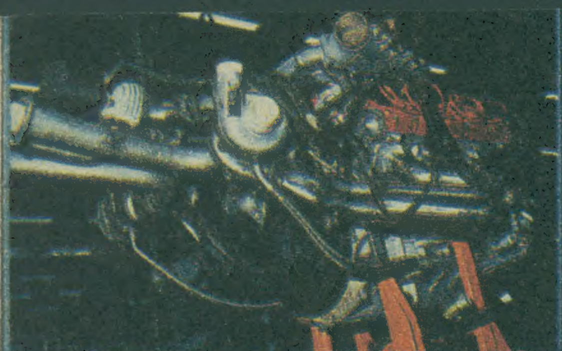

Мотор високих могућности: 475 KS при 7000 обртаја у минуту са цилиндром мањим од 3 l. Ово чудо је могућно захваљујући томе што су у F40 уграђена два јапанска турбокомпресора IHI.

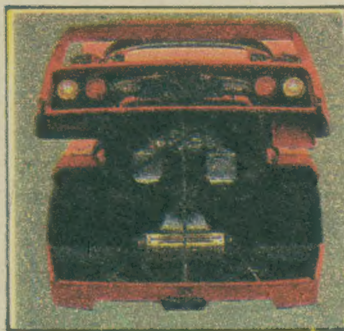

ЛИЧНА КАРТА F40

Мотор: 8 цилиндара V под 90°:
Убризгавање: 2 турбокомпресора IHI са воденим хлађењем, притисак 1,1 бар плус два мењача ваздух/ваздух
Цилиндри: 2 936cm³
Снага: 479 KS при 7 000 обртаја у минуту
Максимална брзина: 324 km/сат
Од 0–1000 m – 21 секунд
Цена: 137 ст. милијарди динара

Ауто за 137 милијарди старих динара. За утеху, у цену је урачуната и обука возача. Јер, сваки власник „фераррија 40" мора на стази Фиорано поново да учи да вози под надзором пробног возача. Корисна предострожност да се избегне клизање по друму.

било чудовиште од 450 KS које је постизало брзину од 317 km/сат, а возило се малим прстом. Уз то, „959" је био комфоран као васионски брод.

Изненађење које је стигло из Италије било је нешто сасвим ново. Најпре његова робусна фабричка каросерија, која је, исто као и цеваста шасија, начињена од композитних материјала. Што се унутрашњости кола тиче први пут се један конструктор усудио да серијски произведе „огољени" ауто, као прототип формуле 1, чиме је аутомобил постао лакши а чвршћи. Возач је смештен у улегнуће од угљеника и кевлара, исте оне материје од које се праве непробојни прслуци за џи-мене, али зато се бочна стакла не дижу на електричну команду већ клизе лево-десно као на старом „реноу 4"! Волан је прича за себе, и најмања вибрација преноси се до кичме. Зато се с убрзањем мора бити опрезан.

„Ферари 40" има мотор V8 ојачан са два јапанска турбокомпресора IHI (ваздух-вода-ваздух), с турбо пуњачем капацитета 1,1 бар на ваздушно хлађење. Отуд црвено чудовиште развија скоро 500 KS при 7000 обртаја у минуту, колико и формула 1 пре десетак година. Нема сумње да је по свим радним карактеристикама „F40" надмашио „порше 959": има више 27 KS и 7 km максималне брзине и однос тежина/снага 2,51 килограм по KS за разлику од „поршеа" код кога је 3,22 по KS.

Доле препродавци!

Друго изненађење које је донео „F40" заиста је „историјско": аутомобил фантастично приања за тло у кривинама. Под малим гасом се улази у окуку, а под јаким излази, а кола се исправљају на најмање убрзање. Његове диск кочнице, пречника 33 cm, снабдевене су џиновским прорезима за хлађење, па тако добро трпе оштро кочење.

Ауто је уз то послушан и еластичан при малим брзинама, али зато по потреби развија сву своју снагу, изнад 5000 обртаја у минуту. Зато се овим „монструмом" мора управљати крајње опрезно. Из тог разлога је кућа Ферари предвидела обавезан семинар вожње од два дана за сваког будућег власника „F40".

Зна ли се ко су ти срећници?

Енцо Ферари, који је на жалост преминуо пре неколико месеци, желео је да овим колима обележи 40-годишњицу фирме и наменио је „F40" правим фераристима, заљубљеним у црвене болиде. Али, чим је објављено да ће бити произведено 400 „F40", одмах је стигло 2000 наруџбина. Ферари је морао да повећа план на 700 примерака за Европу и 300 за САД, наравно ако се „F40" потврди и међу Американцима који имају посебан укус.

Свака земља добиће одређену квоту новог „фераррија", сразмерно продаји возила ове фирме. Тако је Француска добила 60 модела, а наручено је 160. Како их поделити? У ту сврху организован је нарочит одбор. Прво ће бити елиминисани они који досад нису имали „ферари", затим они који имају само један, али опет остају 123 кандидата, па ће решетање морати да се настави. Водиће се рачуна да „F40" дођу у руке оних који ће га возити а не држати у колекцији. Већ су се појавили и „тапкароши" – бон за наруџбину „F40" продаје се по дуплој цени! Исто тако ће подаци о свим будућим власницима бити скупљени у главном компјутеру у Маранелу како би се избегло да исти кандидат пошаље наруџбину из различитих земаља.

Они који су понудили „плаве коверте", тј. мито, сместа су дисквалификовани. Забележена је и највећа понуђена сума – 17.5 милијарди старих динара. Ипак за 2-3 имена већ се зна да ће сигурно уграбити „F40". То је бизнисмен Џеки Сетон који никад није сео за волан неких других кола осим „фераррија", затим Жан-Мари Балестр, председник Међународног удружења спортских аутомобилиста, Мансур Оџех, син саудијског бродовласника... Али и они морају да стану у ред. Јер, скупоцени „F40" излази из фабрике у ритму – један ауто дневно. Другим речима, прави се ручно!

В. М.

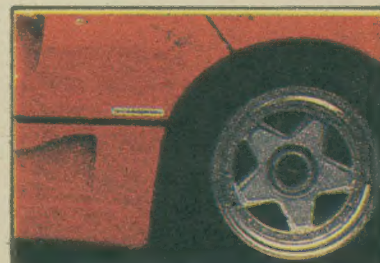

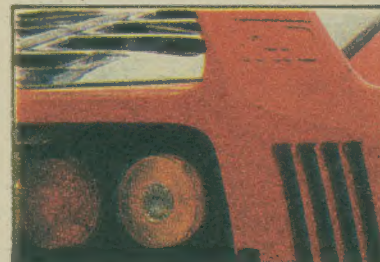

Залепљен за тло. Гуме Пирели 335/35, најнижа тачка аутомобила 110 mm, усмеривачи ваздуха Наса, седиште од угљеника и кевлара, приањање као код тркачких кола.

ЗРНЦА ЗНАЊА, ВЕЋА И МАЊА

*** Догодило се пре 65 милиона година: циновски метеорит сјурио се на Земљу, претходно се усијавши, тако да је изазвао катастрофалан пожар. У ватри су нестале силне шуме и – читаве биљне и животињске врсте, међу којима и диносауруси. То је последња верзија научног (не фантастичног!) тумачења тајанственог наглог нестанка ових рептила које знамо само са цртежа. А тумач је екипа истраживача са Чикашког

универзитета која је копала по Новом Зеланду тражећи узорке из слојева Земљине коре из периода креде и терцијара. Сада неки научници прихватају ово тумачење, други не. Дакле, тајна око диносауруса још чека на неког новог генија да је реши. Шансу имају сви.

*** У Јапан, тај бастион рада и вредноће, почео је да продире понеки дах француског смисла за уживање. А реч је о винима из Бургоње и Бордлеа! У Осаки ће за четири године бити отворен музеј тих вина где ће бити приказано све о њима: историјско и географско порекло, техника гајења лозе и прављења ових чувених вина. Идеја је јапанска, а потиче од Шин Сазакија, директора

луке Осака који је велики љубитељ свега што је француско. Поставку музеја извешће француски архитект Ронал Сесил Спортес и његов земљак Жан-Рене Гомар, музеолог. Ко би боље!

*** Има још један доказ да Јапанци полако али сигурно уче од Француза. Овога пута реч је о – француској кухињи. Врхунски специјалитети, али припремљени посебном технологијом и намењени космонаутима, стигли су на јапанско тржиште, дегустације ради. Упаковани у тубе или конзерве, све по идеји француског астронаута Патрика Бодрија, специјалитети су понуђени тржишту у време новогодишњих празника. Немамо извештај о продаји, али си-

гурно је барем једно: астронаут Бодри показао је изузетан таленат за овоземаљске ствари (читај: бизнис)...

*** Аралско језеро, смештено између Казахстана на северу и Узбекистана на југу, постепено нестаје! Његов ниво нагло опада тако да научници упозоравају како му прети исушивање. Узрок: плантаже памука и несразмерно велико наводњавање пустињских области. Судбину Аралског језера сада решава влада СССР.

*** Европски аеробус „Хермес", који у блиској будућности треба да полети пут свемира и натраг, захтева и нарочите материјале од којих ће бити израђени његови делови. Нарочито „љушка" и крила, јер, веле прорачуни, они ће приликом враћања кроз атмосферу да се усијавају и до 1900 степени Целзијусових. Како да се посада током тих пола сата – колико траје спуштање – не угљенише? Захваљујући тек пронађеном влакну угљеник-угљеник које не оксидише, делу лабораторије за ае-

ронаутичка истраживања у близини Бордоа, астронаути ће се враћати на Земљу живи и здрави. Овим материјалом биће обложени већ поменути делови „Хермеса".

*** Холанђани су се више оријентисали на оне што остају на Земљи, то јест народ. Набавили су посебан авион који мери радиоактивно загађење и може веома брзо да упозори у случају опасности. На куповину тог, свакако нимало јевтиног, авиона холандска влада одлучила се после чернобилске катастрофе.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Чини се да је најраније почео да компонује Волфганг Амадеус Моцарт. Прву композицију „Менует у Ге-дуру" написао је 1761. када је имао само пет година.

Прве кораке у музици ово чудо од детета свакако дугује оцу Леополду који је рано открио генијалност свог сина и брижљиво је развијао. Трогодишњег Волфганга затекао је једном како шкраба по нотној хартији и на питање шта ради добио следећи одговор: „Компонујем концерт за клавир".

Већ у првим вежбама са оцем дечак је показивао изванредну меморију, слух и способност да пронађе тонове који се слажу. Са шест година Моцарт је имао концерте широм Европе, импровизовао на задате теме, препознавао тонове везаних очију...

Ако се по јутру дан познаје, онда је заблистао у рану зору и у случају француског композитора Камија Сен-Санса. И он је био чудо од детета и почео да компонује већ у шестој години. Али, за разлику од Моцарта који је потекао из породице музичара, Сен-Санс је дошао у додир са музиком само захваљујући својој мајци заљубљеној у уметност. Како је рано изгубио оца, одгајиле су га мајка и једна тетка. Мајка му је развила љубав према музици, а тетка према сликарству. Већ са пет година одлично је свирао једноставније комаде на клавиру, са девет је приредио први солистички концерт, а у једанаестој изводи један Моцартов концерт у чувеној сали „Плејел" у Паризу. У тринаестој години Сен-Санс је примљен на париски конзерваторијум, а са седамнаест се представља публици својом првом симфонијом.

Рано се испољио и музички таленат немачког композитора Феликса Менделсона. Отац му је обезбедио чувене педагоге и Феликс је вредно учио виолину, виолу, клавир, композицију и музичку теорију. Већ са девет година приредио је први концерт, а наступао је и пред Гетеом кога је одушевио. Почео је да компонује 1819. када је имао десет година. Већ следеће пише прву симфонију и почиње да пева у хору. У дому породице Менделсон сваке недеље одржавали су се мали концерти са кућним оркестром за који је Феликс писао своја прва дела. Са седамнаест година створио је прво ремек-дело, увертиру за „Сан летње ноћи". Када је Менделсонов отац запитао славног композитора Луиђија Керубинија да ли ће његов син по-

УЛОГА РОДИТЕЉА У СТВАРАЊУ ГЕНИЈА

Музички Гинис

Моцарт, Бетовен, Менделсон, Лист, Брамс, Сен-Санс и Иван Зајц били су „чуда од деце" уз помоћ својих тата и мама

стати добар композитор, добио је следећи одговор: „Да ли ће бити? Он то већ јесте".

Запамтите овог младића!

Над талетном свог сина бдео је још један „брижни" отац – Јохан ван Бетован који је по сваку цену желео да од сина Лудвига направи чудо од детета. Терао га је да од пете године непрестано вежба надајући се да ће захваљујући његовим способностима доћи до новца којим је пунио џепове бонских крчмара. Тако је Лудвиг осетио горчину живота још на почетку каријере.

Бетовен је први пут јавно наступио у осмој години и одмах добио силне позиве за концерте. Са једанаест година написао је прве композиције и свирао тако добро да је читав Бахов „Добро наштимовани клавир" изводио напамет. У дванаестој свира у бонској катедрали, а са тринаест диригује дворским оркестром.

Имао је седамнаест година када је отпутовао у Беч да настави студије са Моцартом који је о младом Бетовену изрекао пророчански суд: „Запамтите овог младића, једног дана о њему ће говорити читав свет".

Да су и мајке одиграле и те како важну улогу у развоју своје музички надарене деце, потврђује и случај Ђоакина Росинија. Отац му је био хорниста и трубач а мајка оперска певачица па је и дечак у најранијем детињству певао у позоришту и цркви. Рано се прочуо и као извођач на чембалу и другим инструментима. После само једног слушања могао је да отпева композицију, а након другог да запише партитуру. У четрнаестој години уписује студије музике, пише прву оперу и диригује.

Дечак из Ријеке

А да ивер не пада далеко од кладе, доказало је још једно чудо од детета – Франц Лист. Његове музичке способности испољиле су се такође рано. Листов отац, и сам добар пијаниста и виолиниста, одиграо је значајну улогу у развијању способности талентованог сина који је већ у деветој години приредио клавирски концерт после кога су га прозвали новим Моцартом. Задивљени његовим талентом, неколицина мађарских племића обезбеђује му новчану помоћ и Лист са десет година наставља школовање у Бечу код чувених педагога Чернија и Салијерија. У дванаестој се представља париској публици и покушава да се упише на конзерваторијум, што директор Луиђи Керубини не дозвољава због Листовог страног порекла. Прве композиције Франца Листа носе датуме из 1824. када је имао тринаест година. Тада наступа и у Лондону. Следеће године написао је своју прву и једину оперу која је изведена у једном париском позоришту, а у петнаестој настају његове изузетно тешке „Трансцеденталне етиде".

Музичке способности свога детета рано је уочио и отац немачког композитора Јоханеса Брамса. Већ са седам година дечак је учио флауту, хорну, виолину и виолончело. Пошто је знање његовог оца ускоро било исцрпљено, дечак одлази у Хамбург да учи код познатих педагога. Све више се посвећује клавиру и композицији. Стари Брамс у почетку је био разочаран јер је желео да од њега направи оркестарског музичара, а није имао ни новца да му купи тако скуп инструмент. Први солистички концерт млади Брамс је приредио у четрнаестој години, а онда због тешких материјалних прилика у породици све чешће свира по локалима. У то време почиње и да компонује, али је све младалачке радове спалио.

И у историји југословенске музике има једно чудо од детета. Ријечанин Иван Зајц почео је још у петој години да учи клавир и виолину, а у шестој та је, с дивљењем, слушала публика у ријечком позоришту. Прве часове музике добија од свог оца, а прве композиције пише у десетој години. Касније одлази у Милано где стиче целовито музичко образовање. До завршетка студија створио је око 90 дела. У 23. години Зајц пише своју прву оперу која је награђена и са успехом изведена.

Драган Каролић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

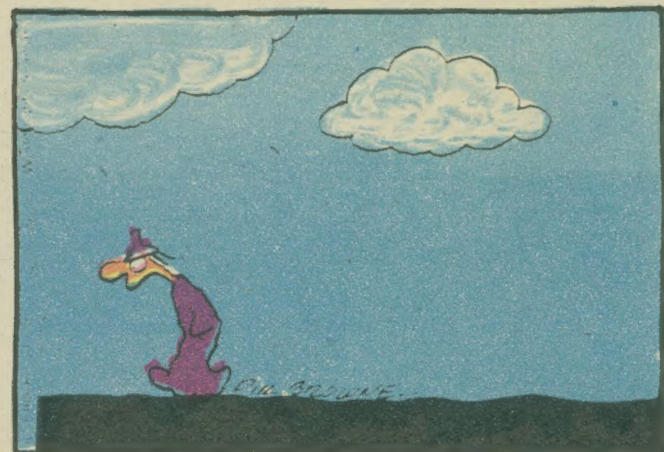

ДОГОДИЛО СЕ У ...

...Лондону. Када је прошле недеље отворио врата своје гараже, трговачки путник Џон Вилијамс помислио је да сања. Тамо где је пре непуних шест сати оставио аутомобил, стајали су само волан и задње седиште. Представник полиције изјавио је да су лопови били прави мајстори: нико их није чуо, нико видео, а нису оставили ниједан отисак нити било какав траг у гаражи. Осигурање ће Вилијамсу надокнадити девет десетина штете јер су му и лопови однели само девет десетина аутомобила.

...Цириху. Пред шалтером једне банке појавио се човек ниског раста и неодређеног изгледа, извадио из џепа неки предмет сличан пиштољу и наредио благајнику: „Дајте ми сав новац који имате!" „Не дам", одговорио је благајник. „Дајте ми онда бар нешто", рекао је човек. „Не дам ништа", одговорио је благајник. „Ни пет франака", упитао је човек. „Ни један једини", одговорио је благајник. „Баш сте неки", рекао је после тога лопов, ставио предмет сличан пиштољу у џеп, окренуо се, изашао и нестао.

...Москви. Кад је отворио кофер у хотелу, инжењер Борис Гришкин из Ташкента није могао да поверује својим очима: испод пиџаме и службених папира на његовим кошуљама мирно је спавао кућни јеж Георгиј. Супруга коју је одмах позвао уверила га је у виђено рекавши му да је Георгија већ тражила по целој кући и да није она ставила јежа у кофер. Ушао је сам док је кофер лежао отворен на поду.

...Девентеру. На дечјем одељењу Болнице св. Елизабете овог холандског града лечио се до пре неколико дана и болесник који је овде, додуше, припадао по дијагнози и узрасту, али не и по врсти. Боловао је од запаљења плућа. Имао је годину и по. Био је мајмун. Шимпанзу, који припада неком ветеринару из Луксембурга, лечио је лично шеф дечјег одељења, а из болнице га је истерао, опет лично, шеф градске санитарне инспекције Хартвиг ван Енсен. Епилог: примаријус ипак неће бити позван на одговорност, а болесник у међувремену успешно прездравља.

...Напуљу. Упркос протесту матичара, син Ђузепа и Анђеле Насти носиће можда најдуже, а засигурно најружније име у Италији. Родитељи који себе сматрају напредним пријавили су новорођенче као Libera scienza al servizio dell'umanita (Слободна наука у служби човечанства). Матичар није успео да их увери да реченица не може бити име, али су се на крају договорили – да иза прве речи ставе – зарез! Сретно дете се сада зове Libera, Scienza al итд. итд... Па ће, ако ништа друго, бар моћи да се зове Libera што је кратко име, иако није мушко.

КО ЈЕ ОТКРИ

Кристифор Колумбо био је путник који је ишао испред свог времена, храбри пионир поморац коме се приписује да је 1492. године, кренувши из Шпаније за Западну Индију, открио, у ствари, Америку.

Али, да ли је он заиста био први? Разна истраживања доказују да су и многи други народи, опремљени знатно примитивнијим бродовима, могли да стигну до Америке много пре њега. Први насељеници Америке били су потомци монголских племена. Стигли су на овај континент прешавши из Сибира на Аљаску земљаним мостом преко Беринговог мореуза. То су, дакле, амерички домороци. Али, ко су били први посетиоци са других континената који су допловили до Америке?

Поједини научници доказују да су то били Кинези који су у техничком и културном погледу стајали далеко испред Европљана. Доказ су, тврде они, скулптуре пронађене у Средњој Америци и њихова необична сличност са идолима будистичке религије. Као приближно време искрцавања Кинеза на америчко тло наводе раздобље око две хиљадите године пре нове ере. Професор Чу Шијен Чи са Пекиншког универзитета, цењени академик, верује да је будистички свештеник Хоји Шин препловио Тихи океан и искрцао се негде на мексичкој обали. У Кини, каже он, постоје докази да је место које је

Да ли је баш Колумбо први прешао Атлантик?

открио Хоји Шин назвао Фусанг према једној кинеској биљци на коју га је подсетила тамошња флора.

Феничани су такође били у стању да стигну до Америке пре нове ере. Грчки историчар Херодот помиње Феничане у једном од својих текстова написаном отприлике шест стотина година пре нове ере. У њему наводи да је египатски фараон Нехо унајмио чувене поморце из Трира и Сидона да оплове Африку. Они су успели да изведу овај невероватни подухват, а затим су у својим триремама (галијама са три реда весала) наставили даље. Стигли су, сматра се, до Азора где је у 18. веку нађена гомила златних новчића из Картагине.

Синови Канана из Сидона

Као још веродостојнији доказ да су се Феничани пре нове ере искрцали у Америци неки теоретичари наводе исписани камен нађен на једној плантажи кафе 1872. у Бразилу, док поједини тврде да камен није оригинал. Илак, многи су покушали да дешифрују текст.

У преводу, гласио би, отприлике, овако:

„Ми смо синови Канана из Сидона, краљевог града. Трговина нас је бацила на ову

О АМЕРИКУ?

Да ли је заиста Кристифор Колумбо Старом свету открио овај Нови или су, можда, пре њега тамо већ били Кинези, Феничани, Ирци, Викинзи или стари Грци?

удаљену обалу, ову земљу планина. Принели смо (реч која означава људску жртву) једног младића да бисмо умилостивили богове и богиње у осамнаестој години Хирама, нашег моћног краља. Исловили смо из Езион-Гебера и Црвеним морем пловили са десет бродова. На мору смо провели укупно две године и опловили земљу која припада Хему (Африка). Али, раздвојила нас је олуја и сада више нисмо са својим друговима. И тако смо стигли овамо, нас дванаесторица мушкараца и три жене, на ову нову обалу коју ја, вођа, сада држим под контролом. Милостиви богови били су нам наклоњени."

Да ли ово представља необориви доказ да су Феничани били у Америци много пре нове ере? Научници се око тога још споре.

Феничани јесу били највећи поморци свога времена, али на основу овог недовољног доказа тешко је поуздано доказати да су они први стигли до Америке.

Један сачувани латински манускрипт из шестог века садржи доказ да су можда Ирци били први Европљани који су савладали Атлантик. У том спису, који носи назив Navigatio Sancti Brendani, говори се како је свети Брендан 540. године нове ере исловио са посадом од четрнаест монаха. Задатак им је био да пронађу обећану земљу за свеце.

У манускрипту се каже да је Брендан био искусни поморац из Керија на западу Ирске и да је исловио у једрењаку дугачком једанаест метара. Прича је веома живописна тако да многи сматрају да је посреди пука бајка.

Мало је доказа који би могли да потврде наводе из овог древног рукописа, па је лакше поверовати како је у питању измишљотина, а ни велики норвешки морепловци у својим сагама не помињу да су Ирци заиста били први који су стигли до Америке.

Гравура из шестог века приказује прелазак Атлантика.

И Викинзи имају свој камен

Данас се поуздано зна да су се Викинзи заиста отискивали на далеке путеве у својим славним дугачким бродовима са истуреним прамцима и плитким боковима. Кретали су, увек добро снабдевени, и из Скандинавије, а затим се заустављали на Исланду и

Викиншки краљ Ерик Црвени стигао је 983. године до обала Гренланда.

Гренланду подижући уз пут насеља. Месо су успевали да сачувају тако што су га вукли за собом кроз море, дакле слану воду, а воду за пиће носили у мешинама од крављe коже. У саги о делима великог поморца Лајфа Ериксона забележено је да је стигао до Новог света хиљадите године нове ере. Назвао га је Винланд и описао као земљу велике лепоте и другачије климе. Сматра се да је у овим причама насталим на основу његових записа реч о области познатој као Нова Енглеска.

Осам кућа, неколико лонаца и чамаца пронађених пре неколико година на северном рту Њуфаундленда, према речима норвешке историчарке др Хелге Ингстад, представљају „... први необориви доказ да су Европљани крочили ногом у Америку вековима пре Колумбовог путовања 1492."

Још један доказ је и камен нађен 1898. у Кенсингтону, у Минесоти са натписом о пустоловинама тридесеторице Норвежана и Гота који су 1362. кренули западно од Винланда и доживели масакр у коме су десеторица изгубила живот. Они који верују у његову истинитост тврде да је језик натписа сувише сложен да би у питању била превара.

Још једна од могућих чињеница да су Викинзи први крочили на овај континент јесте и Њупортска кула. Ова кружна грађевина на осам стубова могла би да потиче из времена Викинга. Али, поједини тврде да она представља остатке цркве коју су много касније подигли досељеници хришћани.

Међу ирским, викиншким и феничанским поморцима који су можда открили Америку нашла се и једна келтска експедиција. Осамљено место названо Тајанствено брдо у Северном Салему, северно од Бостона, састоји се од рушевина које подсећају на европске грађевине. Сачувани су остаци двадесет две колибе, пролази, јаме за кување и један језиви сто за приношење жртви са цеви која је појачавала људски глас и користила се, вероватно, за време стравичних обреда.

Огромни гранитни блокови дуж пролаза стоје усправно захваљујући својој тежини. На том месту нађено је на хиљаде рукотворина из разних раздобља. Откривено је и камење са натписима на старокелтском језику. Да ли је то доказ да још један народ полаже право на откриће Америке?

Међутим, Кристифору Колумбу вероватно ће се и даље приписивати да је открио Нови свет. Његово путовање је било бар прописно документовано и предузето с намером да се нешто открије.

М. Ж.

ИШ! МИШ!

Иза привидног мира одвија се веома буран живот малих напасника који се чак и међусобно жестоко боре за сваки педаљ нашег простора. Има и оних који им указују добродошлицу...

Прошле јесени на једном сајму у Оринџу, у Калифорнији, посетиоци су у гужви могли да виде и извесну Роксен Фицџералд, професорку математике која је на глави имала морнарску капу с извезеним следећим текстом: „Знате ли шта је лепо? Пацови и мишеви!"

Није шала! Дотична професорка заиста воли ове глодаре, а таквих као што је она има више него што можете и да замислите. У Сједињеним Америчким Државама учлањени су у „Америчко удружење најлепши пацов и миш", а у Великој Британији окупља их „Национално удружење изложбених мишева".

Прошле године састали су се у Оринџу да свету покажу своје мезимце, такозване „холанђане", агутије, крем, сатенске, сијамске или тен мишеве и да истовремено размене искуства. На оваквим изложбама углавном се приказују женке јер имају мекше крзно и лепшу фризуру од мужјака. Судија узима сваког изложеног миша и држи га као да је драгуљ. Нежно прелази руком преко његовог крзна да би утврдио да ли је довољно густо и равномерно распоређено. Онда му завирује у очи које морају да буду велике, изражајне и пре свега бистре, а уши – широке, усправне, без набора... Све по пропису.

– Ево идеалног миша! – узвикује судија на крају.

Власник је озарен, остали морају да буду тужни јер су провели много времена укрштајући најлепше примерке. Ипак, сви пљескају победнику...

Али, треба ли заиста да се дивимо једном мишу, том омраженом глодару који је распрострањен по целој Земљиној кугли и човеку само причињава огромне штете?

У пртљагу колониста

Мали домаћи миш не само да се увукао у сваки ћошак ове наше планете, већ и у нашу културу. Помиње га Хомер у „Илијади", а Плиније у својим делима говори о белом мишу који помаже људима у прорицању будућности. Дизнијевог Микија Мауса не треба ни да помињемо. Њега знају све данашње генерације.

Кућни миш живи у енглеским рудницима угља, на врху угашеног вулкана Мауна Кеа, на Хавајима, у пустињама Перуа, на високим Андима, у Аустралији (где се само два-три века раније за њих није ни знало), а настанили су се и на једном острву близу Антарктика где се ни човек не усуђује да подигне насеље.

Све донедавно многи научници су веровали да је постојбина миша руска степа одакле је као слепи путник с караванима стигао у друге крајеве Европе и Азије. Али, данас се сматра да то уопште није тачно и да наш домаћи миш потиче од неколико различитих врста. Две су главне: „Mus domesticus" и „Mus musculus". Ове две врсте развијале су се потпуно одвојено још пре милион, па чак и три милиона година и добиле данашње одлике много пре него што је човек почео да се бави пољопривредом. Другим речима, мишеви имају своју еволуцију као и друге животиње и тако треба да их посматрамо, а не као прирепак људске цивилизације.

„Mus musculus" настањују крајеве од Источне Немачке до југоисточне Азије и Јапана, док „Mus domesticus" борави у земљама Медитерана, западној Европи, а у Америку су их пренели колонисти. Да бисмо разумели како се кућни миш прилагодио свим условима живота, потребно је да знамо како он живи. О томе смо много сазнали од Питера Кроукрофта, енглеског истраживача који је добар део живота провео по мрачним просторијама и шћућурен у неком углу сатима проматрао ове животињице.

Мишица замењује газду

Кроукрофт је закључио да су мишеви, пре свега, веома ратоборни и прави особењаци. Али, иако на први поглед сурови, ретко ће се мишји двобоји завршити смрћу. Приликом једног експеримента донео је у замрачену про-

Мале штеточине на делу

сторију само једног миша који се ту одмах одомаћио. Назвао га је Бил. Неколико дана касније донео је још једног и дао му име Чарли. Бил је придошлицу дочекао непријатељски и у двобоју му одмах показао ко је ту газда. Кад је Кроукрофт донео и трећег миша, дошло је до поделе по значају. На врху хијерархијске лествице био је Бил, Чарли у средини, што значи да је био подређен Билу, а трећи миш је морао да се склања с очију и Билу и Чарлију.

Главни мишоња обележава своју малу територију урином који остали мужјаци знају да разликују јер имају невероватно развијено чуло мириса и веома пазе да не кроче на ту забрањену земљу. Женке ће, напротив, стално да се врзмају око означене територије главног миша, што изазива љубомору других мужјака.

Свака група мишева има свој посед који помно чува и брани. Од других територија одвојен је ничијом земљом. Своје границе бране жестином која се ретко виђа у њиховим унутрашњим чаркама. Кад је главни миш одсутан, чак и скотне женке достојно га замењују у одбрани територије. Утврђено је, такође, да млади и женке могу слободно да прелазе из једне групе у другу, док одрасли мужјак који покуша да се прикључи суседној групи ризикује да буде убијен.

Мишеви се размножавају муњевитом брзином. Женка већ може да рађа са шест до осам недеља старости. Обично у једној години пет-шест пута окоти четири до осам младих. Бременитост траје 22–24 дана. Да би осигурала своје младунце, женка гради лепо и мекано гнездо и брижљиво се стара о свом потомству.

Миш поседује невероватну храброст и сналажљивост. Присиљен да напусти један дом, он брзо налази други и тако успева да преживи. Забележено је да је 1859. један сандук пун кекса укрцан у Абердину, у Шкотској, стигао до свог одредишта у Канади тек после 14 месеци и у њему је нађен жив мишић. Све време живео је само на кексу који уопште није његова омиљена храна.

Мишеви се увлаче у наше домове као фантоми. Ако их и нема у вашем лепом новом стану, сигурно их има у подруму зграде. Јер, како је један истраживач изјавио: „Без обзира да ли оркестар свира валцер, менует или танго, увек постоји неки миш који ће заиграти уз ту музику."

Светлана Ивановић

ШПИЈУН МЕЂУ ЈАБУКАМА

Зеп и Браун и њихова електронска јабука.

Кад јабука стигне на тржницу трула, то је зато што је негде уз пут ударена. Међутим, кад се то догодило: док је пакована, при утовару или у транспорту? То сада може поуздано да се утврди захваљујући јабуци-шпијуну коју је измислио научнички дует Зеп-Браун с универзитета у Мичигену. Уређај смештен у лопти пречника 9 центиметара састављен је од пиезоелектричног кристала који региструје ударце и преноси их у минијатурни рачунар. Кад пошиљка стигне на одредиште, сви су подаци ту, исписани: време, јачина и правац удара. Генијална справица веома је заинтересовала произвођаче парадајза, паприка, краставаца и кромпира, али исто тако и фирме које продају стакло и порцулан и које и те како желе да смање количину срче на путу од фабрике до продавнице.

АУТО СПРЕМАН ДА УЗЛЕТИ

Три рачунара и шест мотора – то је довољно да овај необичан ауто узлети. Наравно, пре тога треба имати 50 старих милијарди. До овог тренутка стигло је 400 наруџбина за „молер 300".

Аутомобил или авион? „Молер 300" може да прими три путника, у стању је да узлети вертикално, прелети брзином од 500 километара на час раздаљину од 1300 километара, да се спусти на ауто-пут и довезе вас до ваше гараже. Инжењеру Полу Молеру из Калифорније требало је пуних двадесет година да начини ово фантастично возило. Стабилност и погон обезбеђује шест ротационих мотора, сваки од по 160 КС, а закрилца постаављена иза елиса омогућавају му да из вертикалног лета пређе у хоризонталан.

„Молером 300" уопште није тешко управљати. За сложену навигацију задужена су три компјутера док је пилотово само да одржава правац и висину. Први пробни летови успешно су изведени управо ових дана, а производња „летећег аутомобила" за тржиште креће већ следећих месеци. Зна се и цена – око 50 милијарди динара.

БАМБУС ЗА СВЕ

Хоће ли бамбус освојити Европу? О томе је расправљало 150 научника који су се недавно окупили на југу Француске, на једној великој плантажи бамбуса у близини града Авињона. Разлози за „инвазију" су јаки јер ово дрво пореклом из Азије заиста има све квалитете. Подједнако добро подноси топлоту и хладноћу: од –40°C до +45°C! У исто време бамбус може да издржи оптерећење до 3500 килограма по центиметру што значи три пута више од челика, па је и идеалан грађевински материјал. Ту није крај: невероватном мрежом корена (100 километара подземних изданака по хектару) спречава пуцање земљишта, па се размишља да ова биљка почне да се користи против ерозије земљишта посебно у Африци.

Бамбус расте најбрже од свих биљака наше планете, чак до 120 центиметара за 24 часа и зато је право благо за произвођаче папира. Ни то није све. Американци се спремају да га масовно гаје за исхрану огромних стада говеда на Средњем западу, а у Француској се две угледне установе (Центар за агрономска истраживања и Национални центар за национална истраживања) такође веома интересују за ову чудесну биљку. Они су одлучили да разреше велику загонетку бамбуса: наиме, научци још није познато како се ова биљка размножава.

НАУЧНО О НАЈРАШИРЕНИЈОЈ СТРАСТИ

Картање му досадно, али не и коцка – доктор Драган Јањић

БЕОГРАЂАНИН „ДОКТОР ЗА КОЦКУ"

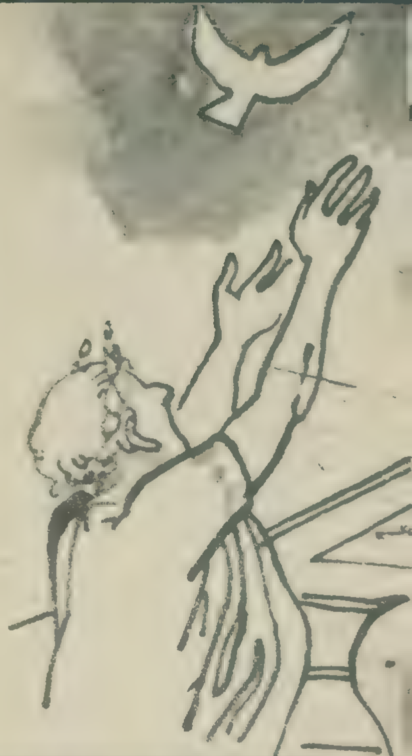

Ни најчувенији картароши, крупијеи или играчи рулета, чак и у једном Лас Вегасу или Монте Карлу, не знају о свом пороку ни делић као Драган Јањић

То је спортски одевен младолики тридесетшестогодишњак, одан науци и породици. Мајстор је каратеа, о коме је написао чак 22 књиге! Али, ову вештину он никада није употребио код карташког стола или рулета, иако је обишао најпознатије коцкарнице света. Тиме се, међутим, није задовољио: годинама је ишчитавао разноврсну литературу која на било који начин спомиње коцку и све што је у вези с њом. После вишегодишњег истраживања написао је обимну студију „Коцка и криминалитет" која се недавно појавила и као књига. Необичност је потпуна кад кажемо да тај коцкарски маестро ради у Скупштини града Београда и то као – начелник у Секретаријату за привреду.

Летеће лутрије

Коцка је редован пратилац човечанства, од првобитне заједнице до данашњег Лас Вегаса и Монте Карла. Међутим, злехуда коцкарска срећа није неодољиво привлачила само људе, већ и богове. Наиме, према старогрчкој митологији, три брата, три бога – Зевс, Посејдон и Хад – коцком су поделили цео свет на небо, воду и подземни свет. Богиња Тиха из истих предања била је задужена да смишља нове хазардне игре и подстиче људе да их играју. Имала је и једну необичну, додатну дужност, али врло блиску проклетству коцке: оне који би све изгубили Тиха је наводила на самоубиство, и то веома успешно! Фортуна, староримска богиња среће, била је и заштитница коцкара и играча на срећу.

Забележено је да изазову коцке нису одолели ни римски императори Август, Калигула, Клаудије, Нерон... Цар Јустинијан, међутим, узалуд је покушавао да забрани коцку.

Обично се, и то погрешно, мисли да су разне врсте лутрије производ модерног времена. Међутим, данашње лутрије су у многим случајевима само осавремењени видови древних игара. Јер, лутрија је пореклом из Римског Царства, а организовали су је сами владари. Први познати вид организоване лутрије била је јавна деоба нарочитих таблица – missilia – на којима је била дознака за добитак, најчешће на велике вредности. Један од најмаштовитијих начина поделе ових таблица приписује се Нерону: за време његове владавине таблице су везиване за ноге птица које су затим пуштане. Чим би јато узлетело, народ је полазио у бесомучну потеру за птицама–лутријама. Али, и овакав, и сви други видови лутрије, нису измишљени да би се народ забавио и, можда, обогатио, како се најчешће, такође погрешно, мисли.

Ни стари Римљани, као ни данашњи играчи разних врста игара на срећу, у ствари озваничене и озакоњене коцке, нису ни слутили да држава на тај начин пуни своје касе огромним своттама новца. Подаци и цифре које сазнајемо од Драгана Јањића запањују. У САД сваког дана јавно коцка преко 50 милиона људи, што држави доноси приход од 10 милијарди долара годишње!

За Немце обично мислимо да им је у животу најважнији рад. Међутим, просечан Немац и те како воли да се поигра срећом, па и да за то потроши позамашну суму. Кад се на крају те паре слију у државне касе и фондове, добија се бројка од које се врти у глави: до 30 милијарди марака годишње, односно више него што заради целокупна аутомобилска индустрија Савезне Републике Немачке, а добро је познато каква је то индустрија!

Научна истраживања су доказала да је коцка, и она у четири ока и она јавна, најраширенија у развијенијим друштвима, где је стандард врло висок.

За нас се често каже да смо коцкарски народ, поготово кад се виде редови за уплату лотоа и спортске прогнозе или групе људи око „шибицара" на аутобуским станицама. Међутим, ту смо у Европи на дну лествице. Јер, ко би рекао да у пословично хладним северњацима тече врела коцкарска крв? Према подацима Интертота, међународне организације приређивача спортске прогнозе и лотоа из целог света, од 17 испитиваних европских земаља на првом месту по коцки је – Норвешка. Други су Шведани, а затим Финци. А ми? Ми смо на „изврсном" седамнаестом месту, дакле на зачељу.

Нема друштва без игре на срећу

Коцкарска страст као тема одавно је ушла у књижевност. Чувен је „Коцкар", роман Достојевског, затим Пушкинова „Пикова дама". О коцкарској (не)срећи писали су и Џек Лондон и Мопасан. У познатој приповеци Лазе Лазаревића „Први пут с оцем на јутрење" такође је верно описана зла коб коцкарског и људског дна. Присетимо се коцкања „на све или ништа" газде Младена Гласинчанина из Андрићеве „На Дрини ћуприје", односно проклетства

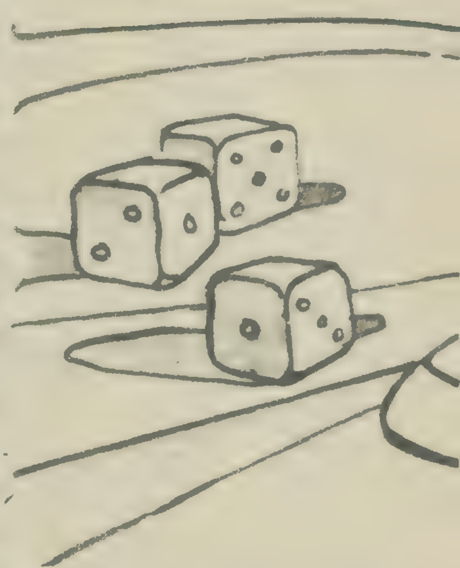

младог Јевреја Букуса Гаона који између две камене плоче на мосту налази „ђавољи дукат" којим се неповратно суновраћује у коцкарски понор...

То су они уобичајени, класични видови коцке која се најчешће образлаже следећом дефиницијом: „Коцка је игра на срећу која се одвија по унапред утврђеним правилима игре, где знање и умешност учесника нису пресудни чиниоци игре, већ исход у игри зависи од случаја, па се учесницима пружа могућност да „нешто стекне ни за шта или много за мало".

Али, наш закон, и не само наш, често, на жалост, благонаклоно гледа на разне врсте коцке, забавних игара и игара

Илустровао: Бранка Јовановић

на срећу. Новчано или затвором до 30 дана казниће се „ко се коцка, наводи другог на коцку или уступа просторије за коцку или на други начин очигледно помаже или омогућава коцку". У овом случају коцка се сматра прекршајем. Кривично дело постаје кад се неко коцка у виду заната или ако мами друге на коцку, ако се при коцкању служи лажним картама или другом обманом, односно ако се коцка или омогућава коцку с лицем за које се зна да је до новца дошло извршењем кривичног дела. Тад су, наравно, и казне оштрије.

Научно је утврђено, каже доктор Јањић, да је коцка социопатолошка појава. Небројене су људске судбине које је коцка, разоривши им породице, довела до просјачког штапа или их одвела у криминал.

Међутим, закон у целом свету другачије гледа на такозване забавне игре (аутомате и друге направе) и игре на срећу – лутрију, лото, спортску прогнозу и слично – него на класичну коцку. У овим, законом дозвољеним, код нас и рекламираним играма, могу да учествују чак и деца! У време кризе број учесника игара на срећу свакодневно расте, тако да су све чешћи они који плату не изгубе за карташким столом, већ узалуд испуњавајући листиће спортске прогнозе, лотоа или популарне томболе. Наравно, закон га за овакав поступак неће казнити...

У свим овим случајевима у игри су огромне суме новца, од којих су код нас добрим делом финансиране разне спортске приредбе: Медитеранске игре у Сплиту 1979, Светско првенство у стоном тенису у Новом Саду 1981, сарајевска Олимпијада, Универзијада у Загребу... Данас у свету готово да нема друштва без игара на срећу, и то под заштитом државе.

Свака наша република, кад је коцка у питању, има своју терминологију и другачији третман у кривичним законима. У Словенији је кривично дело игра на срећу, у Македонији такозвани комар, у Србији коцкање. Дакле, ни ту се правници још нису усагласили. А друштво, односно средина, не осуђује са свог моралног становишта ниједног играча лотоа или спортске прогнозе, док оштро жигоше картароша. И то је једна од варки игара на срећу.

За пропалице и принчеве

Према доктору Јањићу, могуће је направити готово прототип савременог коцкара. То је мушкарац од 30 до 50 година, најчешће високог образовања и натпросечне интелигенције. После педесете године руке губе неопходну вештину, па се коцкар сели на место кибицера.

За картарошким столом или рулетом неупоредиво је мање жена него мушкараца, што ни у ком случају не значи да су оне мање интелигентне или надарене за коцку. Оне воле брзе игре, као што је популарни блек џек, на пример. Али, зато је све више жена крупијеа, дакле на оним местима где су досад мушкарци били неприкосновени.

Коцкање је, познато је, ноћна „активност": доктор Јањић каже да је врхунац игре између 22 сата и јутра, кад страствени коцкари за рулетом или картарошким столом доживљавају највеће узбуђење.

Развој коцке донео је и једно ново, несвакидашње и изузетно плаћено занимање – физиогномичар. То је човек изврсног памћења који седи у коцкарници и помно посматра све учеснике у игри. Физиогномичар непогрешиво памти лица, покрете, навике и имена коцкара, чак и до 3.000 њих. Захваљујући овим „памтиоцима", казина све чешће избацују картотеке пожељних, односно непожељних играча.

Коцка не признаје друштвене поделе и слојеве. Истина, у најугледније коцкарнице једног Лас Вегаса или Монте Карла не може да уђе и игра баш свако. Али, у шибицарењу или картању могу да учествују сви који пожеле. Дакле, коцка је једнако драга и пропалицама и крунисаним главама.

Сам Драган Јањић, доктор за све врсте коцке и коцкања, врло ретко се маши карата. Понекад, у породичном кругу, али краткотрајно и без великог жара. То му је досадно, каже. Али, истраживање тајни и чудеса коцке већ се граничи са страшћу: неколико годишњих одмора и много новаца Драган је „прокоцкао" обилазећи и испитујући белосветске коцкарнице.

Иван Лончар

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

УЈЕЛА МЕ ЗМИЈА!

Дванаестогодишњи Марк се саплео, прелетео јарак и пао право на звечарку која му је зарила зубе у десни глежањ. Велика количина отрова одмах му је напала дисајне органе, срце и крвоток

Дечак и његов пас лутали су кроз пуст честар недалеко од куће, километрима удаљене од најближег насеља, у југозападној Флориди. Био је благ фебруарски дан и дванаестогодишњи Марк Дијуранс је после недељног породичног ручка изишао у лов на ситне животиње. Он и пас Бобо били су навикнути на пусту пространу земљу у којој су једину опасност, ако се не пази, представљале змије отровнице.

Нису уловили ништа и, после подуже шетње, враћали су се кући када је Марк опазио птицу у крошњи палме. Гледајући је нетремице, саплео се, прескочио мали јарак и пао на нешто што се, како му се учинило, увијало под теретом његове десне ноге. Следећег тренутка осетио је експлозију бола: прво као да му је неко у ногу зарио секиру, а затим живу ватру у потколеници.

Пушка му је испала из руке и погледао је доле. Видео је на својој десној нози главу звечарке и у њеној мишићавој чељусти своју ципелу. Зуби са отровом пробили су кожу ципеле и зарили се испод глежња.

Следеће чега је Марк постао свестан било је бесно лајање његовог пса који је дивље нападао змију. Бобо је кидисао петнаест-двадесет пута, али се змија није мицала. Тек када јој је Бобо зарио зубе у главу, шикнула је крв и Марк је осетио да стисак чељусти попушта. Отресао је ногу, змија се откачила и нестала у честару.

Марк се налазио на око сто педесет метара од своје куће. Да зове родитеље у помоћ није вредело јер се звук слабо преносио на ветру који је шумео кроз лишће палми. Помислио је да никако не сме да се успаничи јер му је отац увек говорио како змијски отров брже продире до срца ако крв брже струји кроз тело. Марк више није могао ни да се помери. Осећао је слабост и несвестицу.

Дечак није знао да му је змија убризгала велику количину отрова право у вену. Отров му је струјао кроз тело нападајући истовремено дисајне органе и срце и спречавајући организам да згрушава крв.

Онесвешћен на поду

Боби Дијуранс је радио у башти када је његов старији син Бади долетео вичући: „Тата, Марка је ујела змија!" Боби је утрчао у кућу и затекао Марка како без свести лежи на поду дневне собе. Његова жена, Деби, Маркова мајка, стајала је крај њега кршећи руке. Једине речи које је дечак изговорио када је ушао биле су: „Ујела ме змија!" Затим се онесвестио.

Деби је Марку свукла ципеле и на десној нози угледала гадну модру отеклину величине грејпфрута. У кући није било телефона и родитељи су умотали дечака у ћебе, сели у камионет и највећом брзином кренули према амбуланти удаљеној тридесет километара. Марк је беживотно лежао у мајчином загрљају дишући све спорије и спорије.

Боби је возио брзо, претичући друга возила. На око два километра од амбуланте мотор је почео да се пуши и сигнал је показивао да се прегрејао. А онда је престао да ради и камионет се зауставио. Боби је искочио и махањем покушао да заустави нека кола, али нико није стао. Тада је зграбио Марка из Дебиних руку, стао насред друма и подигао га увис.

Једна кола су се зауставила уз шкрипу кочница. Возач је био пољски радник са Хаитија, није знао енглески, али је схватио ситуацију. Одвезао их је до амбуланте. Тамо су дечаку дали инфузије и вештачко дисање и хитно га одвезли до најближе болнице у Неплису, удаљене двадесетак километара.

Главног хирурга др Мајкла Никама, који је код своје куће прао чамац, позвали су да дође у одељење за хитне случајеве. Када је стигао, Марк више није био у стању сам да дише и ставили су га у челична плућа. Следећих осам часова четири лекара и чета болничарки борили су се за његов живот.

Марков кардиоваскуларни систем био је у крајње критичном стању, бубрези су отказали, а због отрова крв није могла да се згрушава што је изазвало унутрашња крварења. Првих четрнаест сати по доласку у болницу радило му је само срце.

Количина змијског отрова коју је примио напала је директно и крвоток и ткиво уништавајући ћелије. У болници су му давали серум против змијског уједа, направљен од крви коња којима је убризган отров. Упркос томе, с медицинске тачке гледишта, за Марка није било спаса.

У случајевима тако тешког тровања до преокрета долази у року од два сата или се губи битка. Марково стање било је критично и после осам сати и мало се стабилизовало тек сутрадан: поправио му се крвни притисак, било је знакова да су бубрези почели помало да раде, али је и даље остао у коми.

Крв из ушију, очију, уста

Његовим родитељима било је најстрашније да гледају како му крв стално цури из ушију, очију и уста. Осим тога, сваки делић тела му је натекао: руке су му биле трипут веће, врата као да није ни имао, а очи су толико натекле да су се видели само врхови трепавица изнад и испод очних прореза. И из тих прореза цурила је крв. Добијао је трансфузије, око десет литара крви.

У уторак су се доктори забринули да ће морати да изврше ампутацију Маркове десне ноге, оне коју је ујела змија, и то због отока: претила је опасност да дође до прекида циркулације крви. Али, у среду је дечак повратио свест, а у четвртак је извађен из челичних плућа.

Лекари су без даха слушали шта ће Марк да каже родитељима. Промукло, али савршено јасно он им је испричао како се спотакао и пао на змију и замолио је оца да се не љути што је био тако неопрезан. Доктори су одахнули: Марков мозак није био нимало оштећен.

Када се готово сасвим опоравио, Марк је разговарао са оцем о ономе што му се догодило. Закључили су да је пао на средину змијиног трупа и да се звечарка због тога нагло подигла предњим делом и зарила му зубе у ногу. И није се, како змије увек чине, повукла чим га је ујела јер су јој се зуби закачили за кожу његове ципеле. Звечарка се отимала док се њему чинило да му глође ногу и због тих покрета излучила је више отрова него обично.

Како је стигао до куће, Марк не уме да објасни. Лекари тврде да то никако није могао сам да уради, али Марков случај побио је многе медицинске тврдње. Чињеница је да је дошао до куће и сам ушао у дневну собу, то је видела и његова мајка.

Марк је касније издржао низ пластичних операција десне ноге и вратио се кући сасвим здрав. Опет шета с пушком у руци у пратњи Бобоа и, када одрасте, жели да постане фармер и остане на родитељској земљи. Б. Д.

ЛИК ОРИЈАН

ЂАВОЛСКИ ЕКСПЕРИМЕНТ II ДЕО

ЦРТА: ЕДИ ПАПА (EDIE PAAPA) ПИШЕ: ГРЕГ

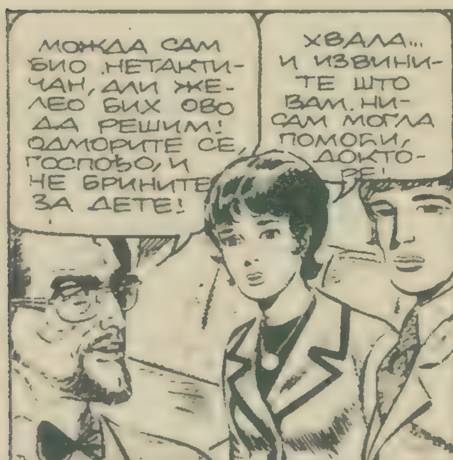

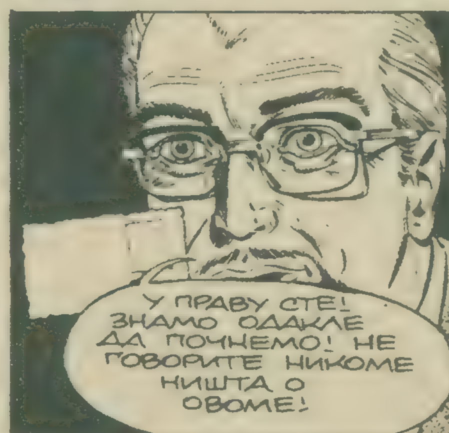

ДА НЕ СЛАВИМО УНАПРЕД! ЈОШ НИСМО ДОБИЛИ БИТКУ!
БУДИТЕ ОПТИМИСТА, КАЛА! НА ДОБРОМ СМО ТРАГУ!

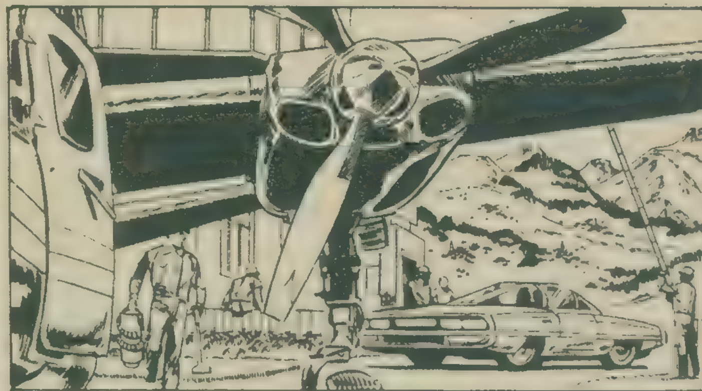

ШТА МИСЛИТЕ, МОЖДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ МАЛО ПРЕРУШИМО?
ИЗЛИШНО! ПОСТОЈЕ САМО ДВЕ МОГУЋНОСТИ...

...ИЛИ НАС ТАМО НИКО НЕ ПОЗНАЈЕ, ПА НАМ ПРЕРУШАВАЊЕ НИЈЕ ПОТРЕБНО...

...ИЛИ НАС ПОЗНАЈУ **СУВИШЕ** ДОБРО! НАВИЈАМ ЗА ПРВУ МОГУЋНОСТ!

УБРЗО ЋЕМО САЗНАТИ! ЕВО ХОТЕЛА!

ШТЕТА АКО ЈЕ ОВО ЛЕГЛО КРИМИНАЛАЦА! МЕСТО ЈЕ ТАКО ЉУПКО!
ЧУДЕСНИ ВРХ

СОБЕ? АЛИ, АКО СЕ НИСТЕ НАЈАВИЛИ...
ИЗНЕНАДА СМО СЕ ОДЛУЧИЛИ!

СИГУРАН САМ ДА ЋЕТЕ УСПЕТИ ДА НАМ ОБЕЗБЕДИТЕ!
ПОЂИТЕ ЗА МНОМ! МОЛИМ ВАС!

ЈЕДНА ПРИЈАТЕЉИЦА МИ ЈЕ ПРЕПОРУЧИЛА ВАШ ХОТЕЛ! ОНА СЕ ОВДЕ ЛЕПО ОДМОРИЛА И ПРИПРЕМИЛА ЗА ПОРОЂАЈ!

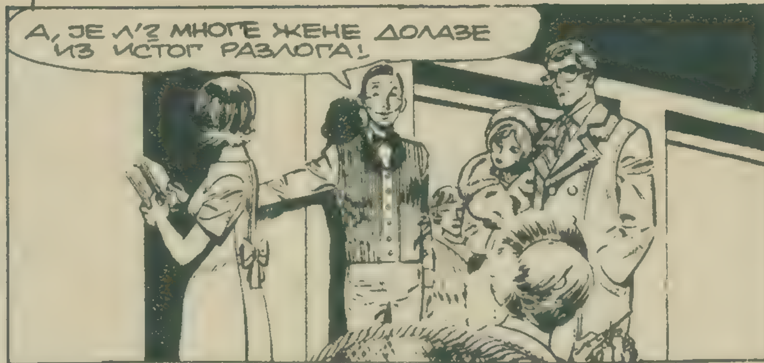
А, ЈЕ Л'? МНОГЕ ЖЕНЕ ДОЛАЗЕ ИЗ ИСТОГ РАЗЛОГА!

ДИРЕКЦИЈА ИМ ЧАК ЧИНИ УСТУПКЕ!
РЕКЛИ СУ НАМ ТО! ЗАТО СМО И ДОШЛИ ОВАМО!

ДОБАР ДАН! ЈА САМ ОТАВИО, УПРАВИТЕЉ ХОТЕЛА! ЧУЈЕМ ДА ГОСПОЂА ЖЕЛИ ДА СЕ ОДМОРИ! СТИГЛИ СТЕ НА ПРАВО МЕСТО, ГОСПОДИНЕ...
ЛОРАН! ЖЕРАР ЛОРАН!

ДРАГО МИ ЈЕ... ЕВО, ГОСПОДИН И ГОСПОЂА ЛОРАН!

ГЛЕ, МОСКА ОВДЕ?! ЗАШТО?

ИМАТЕ ЛИ ПРТЉАГ?
ДА, У КОЛИМА ЈЕ! ТРЕБА ДА СМЕСТИТЕ И НАШЕГ ШОФЕРА!
ДРАГИ, ДОЂИ ДА ТИ НЕШТО КАЖЕМ!

ХМ!

ОДВЕДИТЕ ГОСПОЂУ У АПАРТМАН, МОЛИМ ВАС! ЈА ОДОХ МАЛО ДА ПРОШЕТАМ!

А ОНА?
ЈА ЋУ ЗА ТО ВРЕМЕ ДА РАСПАКУЈЕМ СТВАРИ!

АКО ЈЕ ТУДА ПРОШАО, МОРАМ ЗА ЊИМ!

ОПРЕМА ГОСПОДИНА МОСКЕ! МОЛИМ ВАС, КО ЈЕ ГОСПОДИН МОСКА?
!

ТУ САМ, МОМЧЕ! ЈА САМ МОСКА!

ЧУДНО, МОМАК ГА УОПШТЕ НЕ ПОЗНАЈЕ... ПОНАША СЕ КАО НОРМАЛАН ГОСТ ХОТЕЛА... ЛУКАВО...

ЈЕСТЕ ЛИ ВИДЕЛИ?
ШТА САД ДА УРАДИМО?

ЕНО ГА, ИДЕ ПРЕМА ТЕРЕНУ ЗА ГОЛФ! СЛЕДИТЕ ГА, АЛИ НИШТА НЕ ПРЕДУЗИМАЈТЕ!
ГОЛФ! ТО МЕ ЈЕ НА НЕШТО ПОДСЕТИЛО!

ТРЕБАЛО БИ ВИДЕТИ ГДЕ ЈЕ ЛОРА!

А ЈА ОДОХ ЗА ЊИМ!

АКО ИДЕМ ОВУДА, НЕЋЕ МЕ ПРИМЕТИТИ!
ГОЛФ

ГОЛФ
ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА МЕ НИЈЕ ВИДЕО... ИНАЧЕ ЋУ УЛЕТЕТИ У КЛОПКУ!

ДА ПОЗОВЕМ МОМКА, ДА ВАМ ПОНЕСЕ ТОРБУ, ГОСПОДИНЕ?
НЕ, ХВАЛА! ВОЛИМ ДА БУДЕМ САМ! ЈЕР, ДОК ИГРАМ, РАЗМИШЉАМ!

САМО ДА МЕ НЕ ПРИМЕТИ...

!!!
АААХ!
БАНГ!

НЕКО ЈЕ ПУЦАО ИЗ ОНОГ ЖБУНА! БРЗО ТАМО!

BPPPP!
ШТАА? ПА ТО ЈЕ...

ДА ПУЦАМ НА ЈЕДНО... НЕ, НЕМОГУЋЕ!
БАНГ!
БАНГ!

BPPP!

НИЈЕ ВАЉДА...

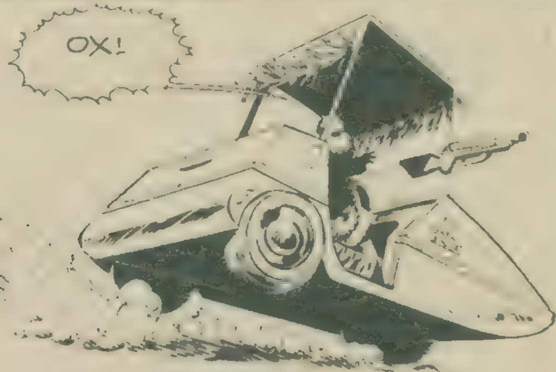
ОХ!

РАНИО САМ ГА... АЛИ, ПРВО ДА ПОМОГНЕМ МОСКИ!

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТЕШКО ПОВРЕЂЕН...
ООХ! БОЛИ...

ОРИЈАНЕ, ОТКУД ВИ ОВДЕ?
ПОСЛЕ ЋУ ВАМ ОБЈАСНИТИ! ПРВО ДА ВИДИМ ВАШУ РАНУ!

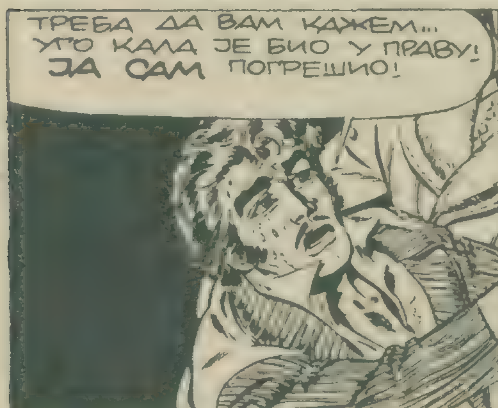
ТРЕБА ДА ВАМ КАЖЕМ... УГО КАЛА ЈЕ БИО У ПРАВУ! ЈА САМ ПОГРЕШИО!
5

МИСЛИО САМ ДА ЈЕ ТО ПРИРОДНИ ФЕНОМЕН, АЛИ БЕБЕ СЕ ОВДЕ... ПАЗИТЕ НА ТАВАНИЦЕ!
НА ШТА?

ОНЕСВЕСТИО СЕ... ТРЕБА ОДМАХ ДА ГА ОДНЕСЕМ ОДАВДЕ...

ЧУВАР ЈЕ ИЗГЛЕДА ГЛУВ... КАКО НИЈЕ ЧУО ПУЦАЊ? МОЖДА СУ МУ ЗАТО И ПОНУДИЛИ ТО МЕСТО...

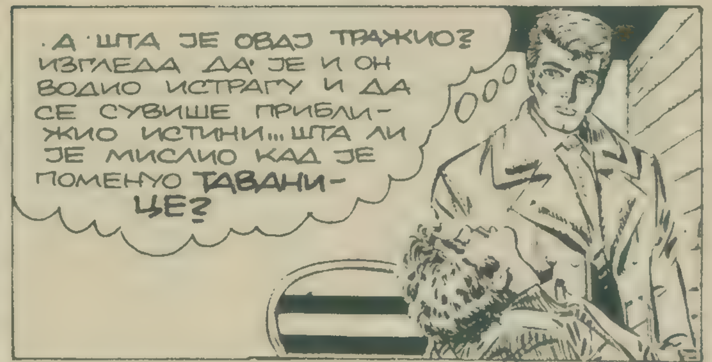
А ШТА ЈЕ ОВАЈ ТРАЖИО? ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ И ОН ВОДИО ИСТРАГУ И ДА СЕ СУВИШЕ ПРИБЛИЖИО ИСТИНИ... ШТА ЛИ ЈЕ МИСЛИО КАД ЈЕ ПОМЕНУО ТАВАНИЦЕ?

ГДЕ СТЕ? ТРЕБА МИ ПОМОЋ!

ХВАЛА ШТО СТЕ МИ ДОВЕЛИ ТОГ РАДОЗНАЛЦА, ОРИЈАНЕ! НАСТАВИТЕ САМО, ТО МИ ОДГОВАРА!
ВИЗ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
НЕКА, ХВАЛА! ГОСПОЂА МОЛИ ДА ЈОЈ ЈА ОДНЕСЕМ ПРТЉАГ!
А, ЈЕ Л'?

СОБА БРОЈ СЕДАМ!
ХВАЛА!

НИЈЕ ПРЕРУШАВАЊЕ ЗА НАУЧНИКЕ, ПОГОТОВО КАД СУ ЗА ТО ПОТРЕБНИ МИШИЋИ И СНАГА...

УФ! ЈЕДВА САМ ОВО ДОНЕО!
ЈЕ Л' СЕ ЛИК ЈОШ НИЈЕ ВРАТИО?

НЕ БРИНИТЕ! МОЖДА ГА ЈЕ МОСКА ОДВЕО НА ИНТЕРЕСАНТАН ТРАГ!

ВЕРОВАТНО! МАЛО САМ НЕРВОЗНА! ЛЕЋИ ЋУ ДА ПРЕДАХНЕМ...

ОДЛИЧНА ИДЕЈА! ЗА ЋУ ДА ПРОШЕТАМ ХОДНИЦИМА ХОТЕЛА, ДА ВИДИМ КАКО ИЗГЛЕДА!

НЕ ЗАБОРАВИТЕ СВОЈУ УЛОГУ! ВИ СТЕ ГОСПОЂА ЛОРАН, БУДУЋА МАЈКА!
НЕ БРИНИТЕ!

КАКАВ ГРОЗАН НАМЕШТАЈ... УВЕК САМ МРЗЕЛА КРЕВЕТЕ СА БАЛДАХИНОМ! УМОРНА САМ!

БЗЗЗ!
СИГНАЛ У СЕДМИЦИ! НОВА?
ВИДЕЋЕШ ЈЕ КАД ДЕТЕКТОР БУДЕ РЕГИСТРОВАО ДУБОК САН!

ДО САДА — НИШТА...

ХЕЈ, ВИ! ТРАЖИТЕ ЛИ НЕШТО?
УХ, ЗАБОРАВИО САМ ДА САМ ШОФЕР...

ДА! МОЈА ГАЗДАРИЦА МИ ЈЕ РЕКЛА ДА БИ ДОШЛА ОВДЕ И КАД СЕ ПОРОДИ, АЛИ НЕ ЗНА ИМАТЕ ЛИ ЈАСЛИЦЕ! А ЈА ПОШАО ДА ВИДИМ...
ЈАСЛЕ? ПОСТОЈЕ...

...ГОРЕ! АЛИ ЈЕ ЗАБРАЊЕНО, СЕМ ЗА НЕГОВАТЕЉИЦЕ! ПОСТОЈИ ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ ЗА ПОСЕТУ!
А КАД ЈЕ ТО?

ДЕСЕТ САТИ УЈУТРУ! А САД, ДО ВИЂЕЊА!
ХВАЛА ВАМ!

У ТО ВРЕМЕ НЕЋУ НИШТА САЗНАТИ...

ТАМО СЕ НЕШТО ЧУЈЕ...

СВЕ ИЗГЛЕДА НОРМАЛНО, А ИПАК... ИЛИ МЕ ВАРА ИНСТИНКТ, ИЛИ...

ГЛЕ! ПАЛИ СЕ СЕДМИЦА!

СЕДМИЦА? ПА ТО ЈЕ ЛОРИНА СОБА!

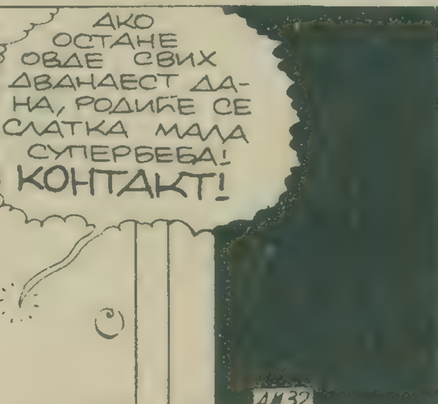
АКО ОСТАНЕ ОВДЕ СВИХ ДВАНАЕСТ ДАНА, РОДИЋЕ СЕ СЛАТКА МАЛА СУПЕРБЕБА! КОНТАКТ!

ПОШАЉИ ПРВО ХИПНОТИЗУЈУЋЕ! ЛЕПО САЊАЈТЕ, ГОСПОЂО!
BPPPP!

BPPPP!
ЛОРА ЈЕ У ОПАСНОСТИ... ШТА ЛИ ОВИ РАДЕ? НЕ СМЕМ УПАСТИ УНУТРА СВЕ БИХ ПОКВАРИО...

ВРАТИЋУ СЕ ПОНОВО...

А САД БРЗО КОД ЛОРЕ...

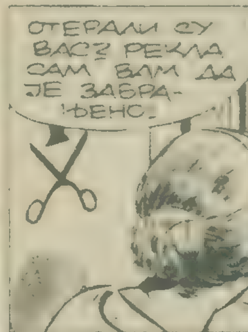
ОТЕРАЛИ СУ ВАС? РЕКЛА САМ ВАМ ДА ЈЕ ЗАБРАЊЕНО!

ДА! А ВИ НЕМОЈТЕ РЕЋИ ДА СТЕ МЕ ВИДЕЛИ!

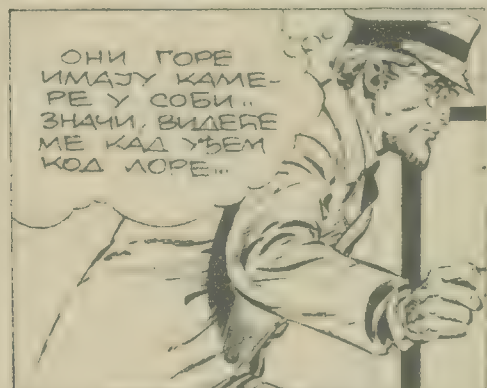
ОНИ ГОРЕ ИМАЈУ КАМЕРЕ У СОБИ.. ЗНАЧИ, ВИДЕЋЕ МЕ КАД УЂЕМ КОД ЛОРЕ...

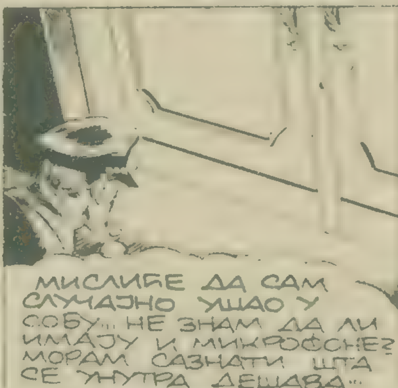
МИСЛИЋЕ ДА САМ СЛУЧАЈНО УШАО У СОБУ... НЕ ЗНАМ ДА ЛИ ИМАЈУ И МИКРОФОНЕ? МОРАМ САЗНАТИ ШТА СЕ УНУТРА ДЕШАВА...

ГОСПОЂО ЛОРА!

НЕВЕРОВАТНО!
BPPPP!

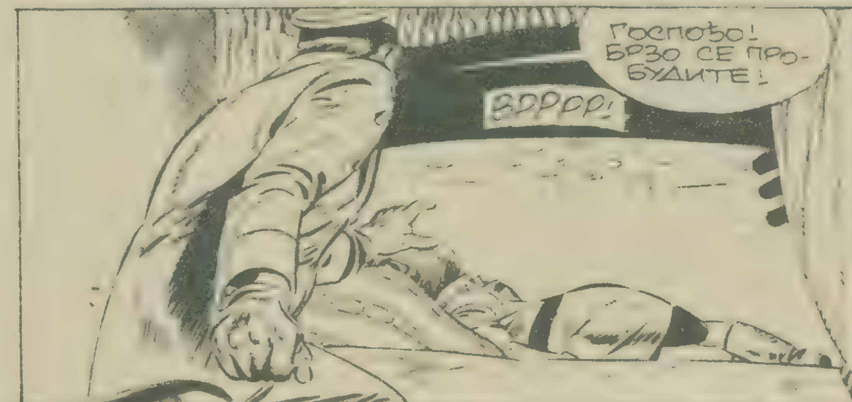
ГОСПОЂО! БРЗО СЕ ПРОБУДИТЕ!
BPPPP!

BPPPP!
ДО ЂАВОЛА! ТО ЈЕ ШОФЕР! ГАСИ!

МОЈ ДОЛАЗАК ЈЕ ИЗГЛЕДА ПРЕКИНУО ПРОГРАМ!
КЛИК!

ОНАЈ ЈЕ СВЕ ВИДЕО! ШТА ЋЕМО?
ТО СЕ ПРВИ ПУТ ДЕШАВА! ДО САДА СУ НАМ УВЕК ДОЛАЗИЛИ ПАРОВИ САМИ!

МОРАМ ГА УЋУТКАТИ!

!

КЛИК! КЛАК!
НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ ОНАЈ ШОФЕР ПЕЊЕ, ОВИ СУ СЕ НАЉУТИЛИ...

ЛОРД, КАКО СТЕ?
УГО? ШТА ЈЕ БИЛО? БАШ САМ ЧВРСТО СПАВАЛА!

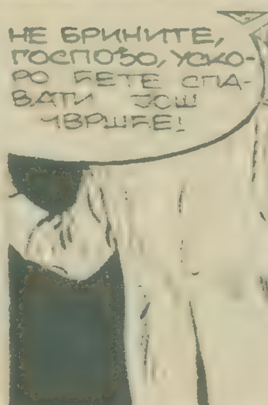
НЕ БРИНИТЕ, ГОСПОЂО, УСКОРО ЋЕТЕ СПАВАТИ ЈОШ ЧВРШЋЕ!

А И ВАШ ШОФЕР ЋЕ ВАМ СЕ ПРИДРУЖИТИ!

ОВО ЈЕ ГЛУПО! НЕКО ЋЕ СИГУРНО ПРИМЕТИТИ ДА СМО ОТЕТИ!

ПРИЧАТЕ ТЕК ДА НЕШТО КАЖЕТЕ!

ПУТ ЈЕ СЛОБОДАН! ИДИТЕ ДО ПРВИХ ВРАТА!

СТОП!

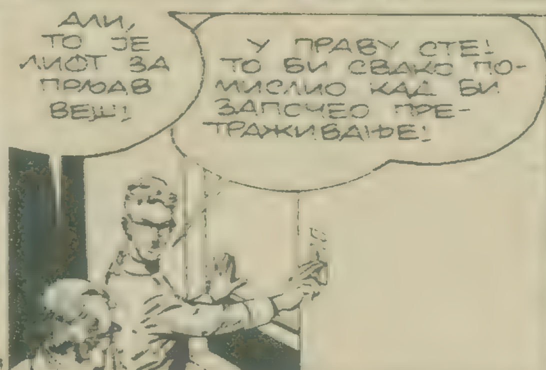
АЛИ, ТО ЈЕ ЛИФТ ЗА ПРЉАВ ВЕШ!
У ПРАВУ СТЕ! ТО БИ СВАКО ПОМИСЛИО КАД БИ ЗАПОЧЕО ПРЕТРАЖИВАЊЕ!

МИСЛИМО МИ НА СВЕ! ВИ ЋЕТЕ СЕ, БРАДОЊО, СПУСТИТИ ПРВИ! НЕМОЈТЕ ДА ВАС ЈА ТЕРАМ!

БОЉЕ ДА СЕ ПОКОРИМО ОВИМ ЛУДАЦИМА, ЛОРА!
НЕПРИСТОЈНИ СТЕ, АЛИ ПАМЕТНИ! ПОЖУРИТЕ!

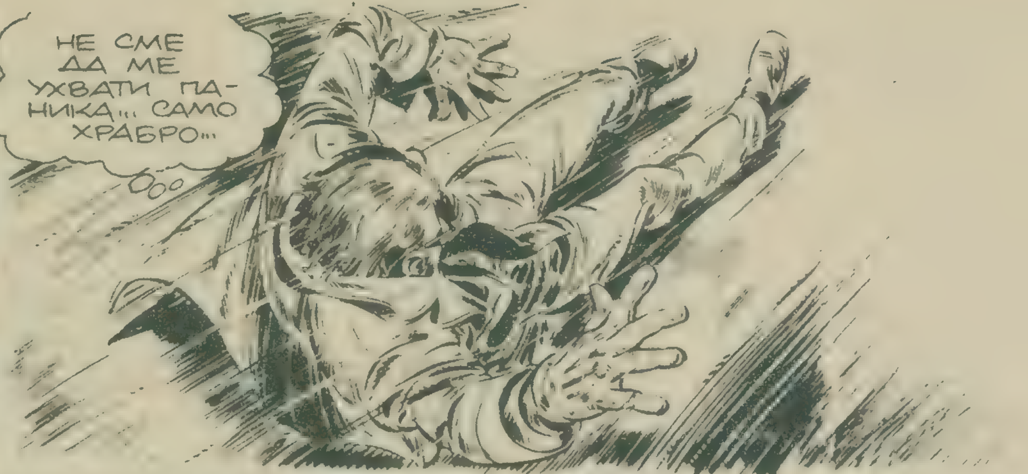
НЕ СМЕ ДА МЕ УХВАТИ ПАНИКА... САМО ХРАБРО...

!

АХ! НЕ ВАРАМ СЕ! ТО ЈЕ ЧУВЕНИ ДОКТОР УГО КАЛА КОЈИ СЕ ПРИДРУЖИО СВОМ АСИСТЕНТУ!

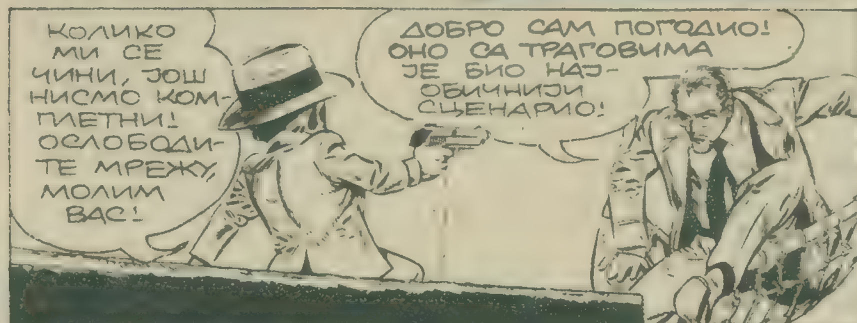
КОЛИКО МИ СЕ ЧИНИ, ЈОШ НИСМО КОМПЛЕТНИ! ОСЛОБОДИТЕ МРЕЖУ, МОЛИМ ВАС!
ДОБРО САМ ПОГОДИО! ОНО СА ТРАГОВИМА ЈЕ БИО НАЈОБИЧНИЈИ СЦЕНАРИО!

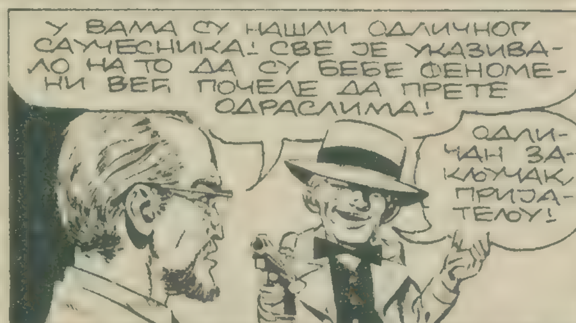
У ВАМА СУ НАШЛИ ОДЛИЧНОГ САУЧЕСНИКА! СВЕ ЈЕ УКАЗИВАЛО НА ТО ДА СУ БЕБЕ ФЕНОМЕНИ ВЕЋ ПОЧЕЛЕ ДА ПРЕТЕ ОДРАСЛИМА!
ОДЛИЧАН ЗАКЉУЧАК, ПРИЈАТЕЉУ!

ШТА КАЖЕТЕ ЗА ОНАЈ ДИВАН, ПРЕЦИЗАН УДАРАЦ ШТАПОМ ЗА ГОЛФ!

ДА, ЗАБЕЛЕЖИО САМ ТО КАО ДУГ, А ЈА СВОЈЕ ДУГОВЕ УВЕК ВРАЋАМ!
ХИ, ХИ! СВИ ЗНАЈУ ДА ЏЕНТЛМЕНИ КАО ШТО СТЕ ВИ НИКАД НЕ НАПАДАЈУ МАЊЕГ И СЛАБИЈЕГ ОД СЕБЕ! А, ЕВО И ДАМЕ!

УЗМИТЕ ОВО И ЗАМОЛИТЕ ВАШУ АСИСТЕНТКИЊУ ДА ВАМ ВЕЖЕ РУКЕ, КАЛА!

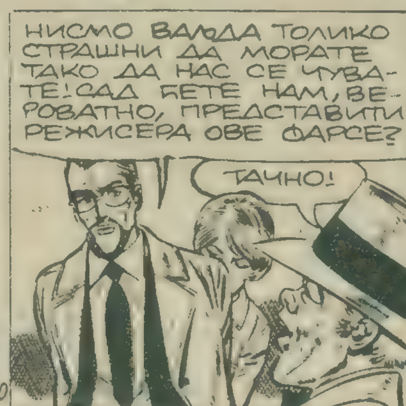
НИСМО ВАЉДА ТОЛИКО СТРАШНИ ДА МОРАТЕ ТАКО ДА НАС СЕ ЧУВАТЕ! САД ЋЕТЕ НАМ, ВЕРОВАТНО, ПРЕДСТАВИТИ РЕЖИСЕРА ОВЕ ФАРСЕ?
ТАЧНО!
10

САД ЋЕТЕ УПОЗНАТИ НАШЕГ ГАЗДУ! ОН ЈЕ ФИН, СВЕТСКИ ЧОВЕК! УВЕРИЋЕТЕ СЕ И САМИ! А ВЕЗУЈЕМО ВАС ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ... АКО ВАС ОБУЗМЕ ЛОШЕ РАСПОЛОЖЕЊЕ!

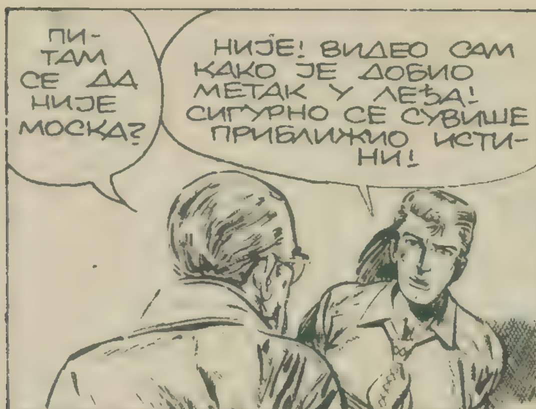
ПИТАМ СЕ ДА НИЈЕ МОСКА?
НИЈЕ! ВИДЕО САМ КАКО ЈЕ ДОБИО МЕТАК У ЛЕЂА! СИГУРНО СЕ СУВИШЕ ПРИБЛИЖИО ИСТИНИ!

?
ВРРРРР!
КО ЛИ ЈЕ ОНДА? ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ВИДИМ ТОГ ЛУПЕЖА!

КАКО СТЕ, УГО? ПОШТОВАЊЕ, ГОСПОЂИЦЕ ЛОРД!
СОРИЈАК!

ВРРРР!

ПА ДА! КАКО СЕ НИСАМ СЕТИО ЈЕДНЕ РЕЧЕНИЦЕ ВАШЕГ ПОСЛЕДЊЕГ ДЕЛА: „НЕМА ГРАНИЦА РАЗВОЈУ ЉУДСКЕ ВРСТЕ, И ТО ЋЕ СЕ ДОКАЗАТИ ЈЕДНОГ ДАНА"!

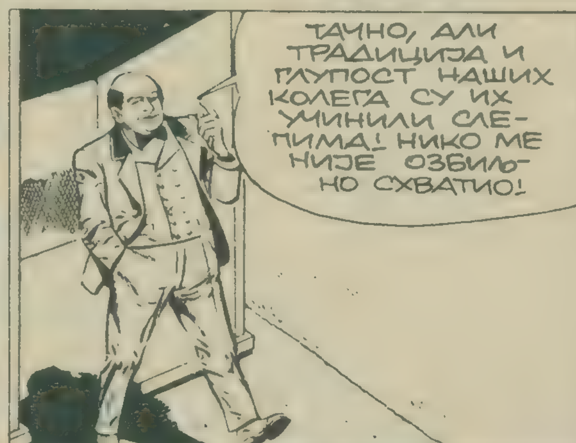
ТАЧНО, АЛИ ТРАДИЦИЈА И ГЛУПОСТ НАШИХ КОЛЕГА СУ ИХ УЧИНИЛИ СЛЕПИМА! НИКО МЕ НИЈЕ ОЗБИЉНО СХВАТИО!

ОЗБИЉНО! БОЉЕ КАЖИТЕ ТРАГИЧНО! ТИ МОНСТРУОЗНИ ЕКСПЕРИМЕНТИ НИКАКО НЕ ДОПРИНОСЕ РАЗВОЈУ ЉУДСКЕ ВРСТЕ! НАПРОТИВ...
ДОСТА!

?!
А САД СЛУШАЈТЕ! СТВОРИЋУ БИГАДУ ВРЕДНИХ МРАВА КОЈИ ЋЕ НА ЗЕМЉИ ОЧИСТИТИ САВ КОРОВ! ВИ ЋЕТЕ, УГО, БИТИ ЈЕДИНИ ЖИВИ СВЕДОК!

ШТА ПОД ТИМ МИСЛИТЕ?
ЕЈ, ОНА КОМАНДА ЗА ЛИФТ...

ИСКЉУЧУЈЕМ, НАРАВНО, МОЈЕ ПОМАГАЧЕ! ВАС ЋУ ПОШТЕДЕТИ ЈЕР МИ ОДГОВАРА ДА НЕКО ОД МОЈИХ ПРОТИВНИКА ВИДИ ШТА СЕ ЗБИВА!
БРЗИНА ПЛАТФОРМЕ ЗАВИСИ ОД ПРИТИСКА НА КОМАНДУ...
11

ПРЕТПОСТАВИМО И ДА ОДЕТЕ ТАКО ДАЛЕКО, НЕЋУ ПРИСУСТВОВАТИ ВАШЕМ ТРИЈУМФУ ВЕЋ УНИШТЕЊУ НЕДУЖНИХ ЉУДИ!
ЗНАО САМ ДА СТЕ ТЕШКИ ЗА ОБРАЂИВАЊЕ! УВЕРИЋЕТЕ СЕ ТЕК КАД СВЕ ВИДИТЕ!

ПОМЕРИТЕ СЕ МАЛО, ГАЗДА! НАЛАЗИТЕ СЕ ИСПОД...

?!
САД!
!

САД ИЛ' НИКАД!
БЕНГ!

БЗЗЗЗ!
УИИУИИНГ!

МОЈ СИ!

УФ!

ПАЗИ, ЛИК!
12

У ПРИНЦИПУ, КОД ЧОВЕКА ОД НАУКЕ, НАЈТВРЂА ЈЕ ГЛАВА!

НИСТЕ ЗНАЛИ?
УУХ!

НЕЋУ ДОЗВОЛИТИ...

АУХ!
ДОКТОРЕ СОРИЈАК! ХИРУРГ ВАШЕГ РАНГА НИКАД САМ НЕ УЗИМА ИНСТРУМЕНТЕ!

БРАВО, КАЛА! ПРАВИ СТЕ МАЈСТОР!
НЕ СМЕМ РЕЋИ ДА СМО ОКОНЧАЛИ ОВУ СТВАР, АЛИ ЈЕ СИТУАЦИЈА ПОДНОШЉИВА!

ЗАИСТА! НИСАМ НИ МИСЛИО ДА ОПЕРИШЕМ ИНСТРУМЕНТИМА НЕГО РУКАМА!

ЗАСАД СМО СИГУРНИ!
НЕ ЗАДУГО!

ТОБОГАН ЈЕ СУВИШЕ ГЛАДАК ЗА ПЕЊАЊЕ, А ЛИФТ ЈЕ УНИШТЕН! НЕМА ДРУГОГ ИЗЛАЗА! ВАШЕ ДРАГЕ БЕБЕ ЋЕ БЕЗ ТАЈНОГ ДОКТОРОВОГ ПОСТУПКА УБРЗО УМРЕТИ! ХА! ХА!

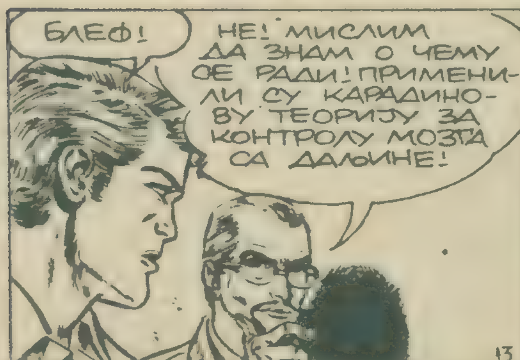
БЛЕФ!
НЕ! МИСЛИМ ДА ЗНАМ О ЧЕМУ СЕ РАДИ! ПРИМЕНИЛИ СУ КАРАДИНОВУ ТЕОРИЈУ ЗА КОНТРОЛУ МОЗГА СА ДАЉИНЕ!

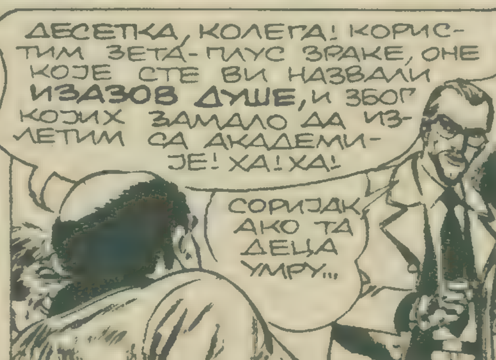
ДЕСЕТКА, КОЛЕГА! КОРИСТИМ ЗЕТА-ПЛУС ЗРАКЕ, ОНЕ КОЈЕ СТЕ ВИ НАЗВАЛИ **ИЗАЗОВ ДУШЕ**, И ЗБОГ КОЈИХ ЗАМАЛО ДА ИЗЛЕТИМ СА АКАДЕМИЈЕ! ХА! ХА!
СОРИЈАК, АКО ТА ДЕЦА УМРУ...

...НЕЋЕТЕ НИ ВИ ЖИВЕТИ!
КАЛА!
ЗАУСТАВИТЕ ГА! УБИЋЕ МЕ!

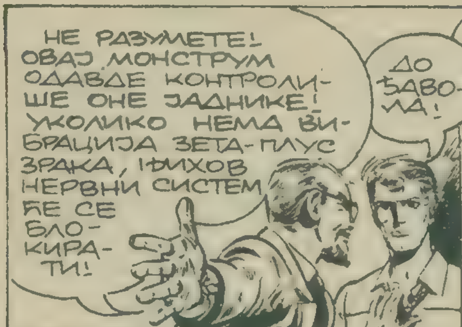
НЕ РАЗУМЕТЕ! ОВАЈ МОНСТРУМ ОДАВДЕ КОНТРОЛИШЕ ОНЕ ЈАДНИКЕ! УКОЛИКО НЕМА ВИБРАЦИЈА ЗЕТА-ПЛУС ЗРАКА, ЊИХОВ НЕРВНИ СИСТЕМ ЋЕ СЕ БЛОКИРАТИ!
ДО ЂАВОЛА!

ТАКО ЈЕ ТО! ПОМОЋУ ЗРАКА, СОРИЈАК ЈЕ МОГАО ДА СТВОРИ ЧУДА!
ПОМОЗИТЕ МИ, ЛОРА, ДА СКЛОНИМ ОВО!
ТРИ ПУТА ЋУ ВАС ЗАЉУЉАТИ, А ОНДА ЋУ ВАС БАЦИТИ! МИСЛИТЕ НА ДЕЦУ, КАЛА!
ЛИК, НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕШ УСПЕТИ!

НЕМАМО ИЗБОРА, КАЛА! МОРАМО ИЗАЋИ ОДАВДЕ! НИСАМ ЏИН, АЛИ НАДАМ СЕ ДА ЋУ УСПЕТИ...
А КАКО ТО МИСЛИТЕ ИЗВЕСТИ?

ОПУСТИТЕ СЕ, ДОКТОРЕ КАЛА! НЕ ОДУПИРИТЕ СЕ!
ОВО ЈЕ ЛУДОСТ! АЛИ МОРАМО ПОКУШАТИ!

БАЦИЋУ ГА КАО ЏАК...
ЈЕДАН...

НЕ ЧИНИТЕ ТО, ЛИК!
ДВА...

СВЕ СЕ ОДИГРАЛО ЗА НЕКОЛИКО СЕКУНДИ...
ИДЕМО!

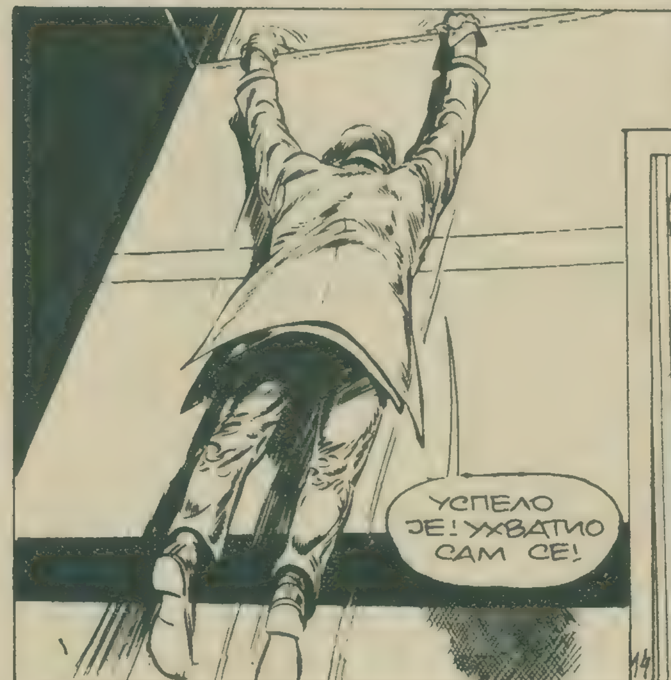
УСПЕЛО ЈЕ! УХВАТИО САМ СЕ!

УСПЕО САМ, ОРИЈАНЕ! ВИ СТЕ... НЕ, КАСНИЈЕ!

БРЗО! ТРЧИТЕ ДЕЦА!

ТО МОРА ДА ЈЕ ПРЕКИДАЧ ЗА ЛАБОРАТОРИЈУ! ИМАМ ЈОШ ТРИ МИНУТА!

ДВА МИНУТА...
БУМ!

НЕМАМ ВРЕМЕНА ДА ПРОВЕРИМ ИНТЕНЗИТЕТ! ИЛИ ЋУ ДЕЦУ СПАСИТИ ИЛИ ПОСТАТИ УБИЦА!

САМО ДА УСПЕМ!

ГУ! ГЛУ! ГУ! ГУ!
ЈАСЛИЦЕ! САМО НОРМАЛНА ДЕЦА МОГУ МИ ОДАГНАТИ СУМЊУ...

ОНАЈ ЛУДАК ЈЕ ХТЕО ДА ИМА ДЕЦУ НА ОКУ!
CRRRR

СПАСЕНИ СТЕ! ТО ЈЕ БИЛО НАЈВАЖНИЈЕ, А ЈА ВАМ ОБЕЋАВАМ ДА ЋУ ВАС ВРАТИТИ У НОРМАЛАН ЖИВОТ!

ДОКТОР УГО КАЛА, ЗАР НЕ?
НИСАМ НИКАД ПОВЕРОВАЛА ДА СТЕ ШОФЕР!
!

НЕЋУ СЕ ПРЕДАТИ! ПУЦАЈТЕ, БАНДИТИ, АЛИ ДОК САМ ЈА ЖИВ, ВАШ ГАЗДА НЕЋЕ ПИПНУТИ...

СМИРИТЕ СЕ, ПРОФЕСОРЕ! МИ СМО ИЗ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ! НИЈЕ СЕ САМО НАУКА ЗАИНТЕРЕСОВАЛА ЗА ОВАЈ СЛУЧАЈ, ВЕЋ И ПОЛИЦИЈА!

АЛИ, ШТА ЈЕ СА ОСОБЉЕМ ХОТЕЛА?
ИМА ДОСТА НЕДУЖНИХ!
И, ДА ЗНАТЕ, ВАШИ ПРИЈАТЕЉИ ЋЕ УСКОРО ДА ВАМ СЕ ПРИДРУЖЕ!

ПСИХИЈАТРИЈСКИ ПРЕГЛЕД ДОКТОРА СОРИЈАКА ЈЕ НЕДВОСМИСЛЕН... ИЗБЕЋИ ЋЕ ТАКО НАЈТЕЖУ КАЗНУ!
ВЕЋ ЈЕ ДВА МЕСЕЦА ПРОШЛО, А ЈА СЕ ЈОШ УВЕК БУДИМ НОЋУ!
ЗБОГ ДЕЦЕ ИЛИ ЗБОК АКРОБАТСКЕ ТАЧКЕ?
ЗАР НЕ БИСМО МОГЛИ ДА ПРИЧАМО О НЕЧЕМ ДРУГОМ?

ДЕЦА СУ ВАН ОПАСНОСТИ, ГАРГЕТИ МЕ ЈЕ ОБАВЕСТИО!

НИКАКО МИ НЕ ИДЕ ИЗ ГЛАВЕ КАКО НАС ЈЕ ПРЕВАРИО СА ОНИМ КЕПЕЦОМ!
УПОЗОРИЛА САМ ВАС...

...ДОШЛИ СМО НА ОДМОР, А ВИ О ПОСЛУ!

ИДЕМ ДА ПОПИЈЕМ НЕШТО СА НЕКИМ КО УМЕ ДА ПРИЧА О ЛЕПИМ СТВАРИМА!

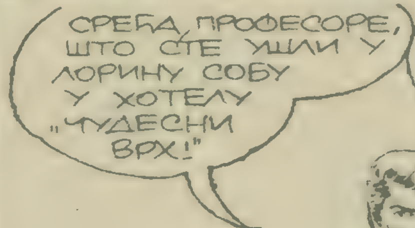
СРЕЋА, ПРОФЕСОРЕ, ШТО СТЕ УШЛИ У ЛОРИНУ СОБУ У ХОТЕЛУ "ЧУДЕСНИ ВРХ!"

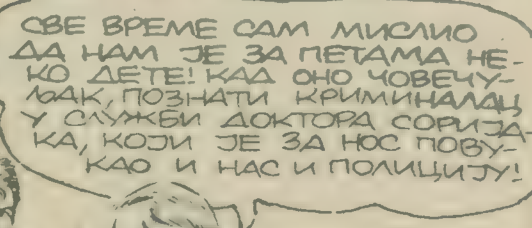
СВЕ ВРЕМЕ САМ МИСЛИО ДА НАМ ЈЕ ЗА ПЕТАМА НЕКО ДЕТЕ! КАД ОНО ЧОВЕЧУЉАК, ПОЗНАТИ КРИМИНАЛАЦ У СЛУЖБИ ДОКТОРА СОРИЈАКА, КОЈИ ЈЕ ЗА НОС ПОВУКАО И НАС И ПОЛИЦИЈУ!

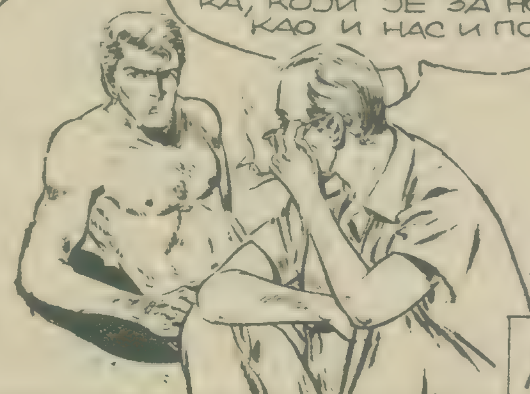
КРАЈ

РЕШЕЊЕ

ЗАБАВНИКОВОГ ЧАРОБНОГ КВАДРАТА

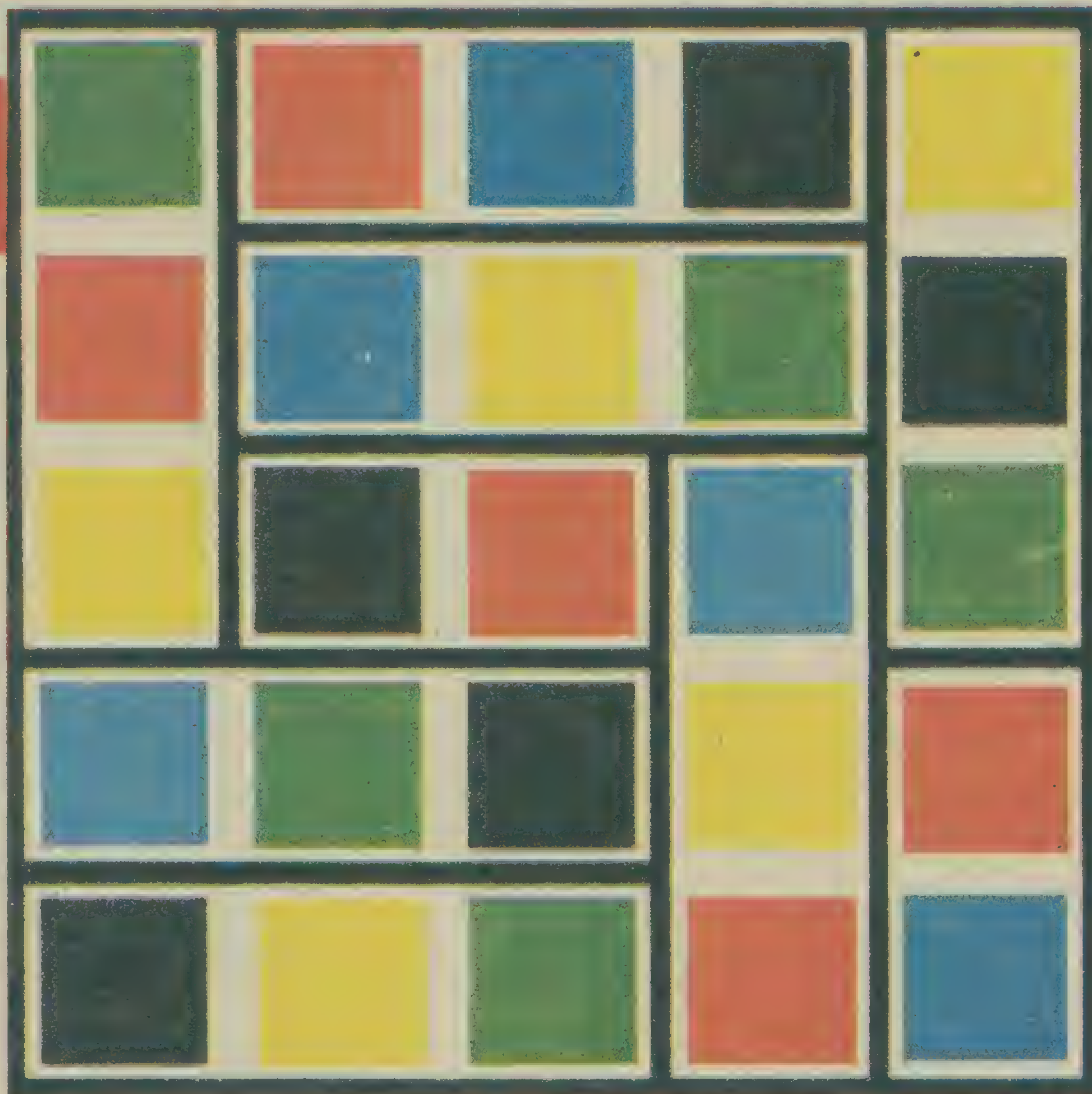

У претпоследњем децембарском броју „Политикиног Забавника" читаоци су нашли и специјални додатак –

ЗАБАВНИКОВ ЧАРОБНИ КВАДРАТ

Решење није било једноставно, али је баш због тога, судећи по писмима и телефонским позивима, изазвало вашу знатижељу. Поставили смо вам задатак да сложите квадрат који ће по вертикали и хоризонтали имати пет боја, али тако да у квадрату не постоје две исте боје ма у којој вертикалној и хоризонталној линији.

Верујемо да сте у међувремену успешно решили овај задатак, а за оне који нису имали стрпљења, или нису били довољно упорни, ево решења ЗАБАВНИКОВОГ ЧАРОБНОГ КВАДРАТА.

Објављујемо и решење које нам је послао читалац Алекса Роган из Београда уз честитку за педесетогодишњицу листа „Забавник". Захваљујемо Алекси и на предлогу да читаоцима убудуће понудимо више додатака попут ЧАРОБНОГ КВАДРАТА.

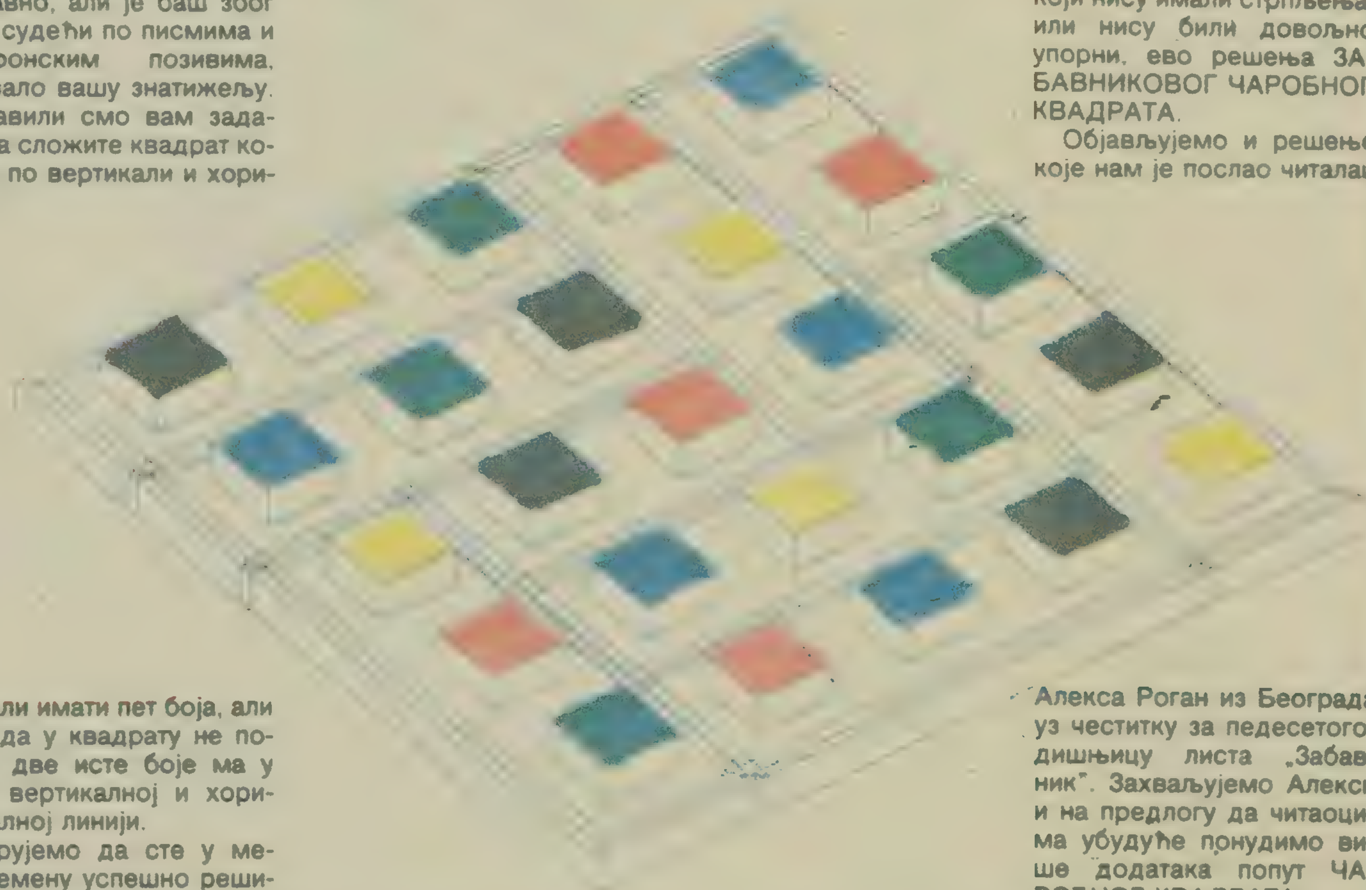

ЛАЗА НЕ ДА И КАД КРАЉУ ТРЕБА

Лаза Пачу

Ово је прича о једном човеку и времену када је динар био чврст и вредео више него неке европске монете

У то време живео је и Лаза Пачу Време почиње такозваним царинским ратом који је Аустро-Угарска наметнула Србији.

Поменути царински рат требало је да Србију економски уништи, што би се и догодило да није било чувеног српског ината и Лазе Пачуа. Инат се испољио највише код наших трговаца, а Пачу је 1904. као министар финансија ушао у владу Николе Пашића При том, Пашић није ни слутио шта све тај крупни, али често болешљиви човек може.

Да га двојица држе...

Но, вратимо се српским приликама, боље рећи неприликама. Убиством краља Александра Обреновића маја 1903. политички живот у Србији добио је снажан замах Јуна исте године устоличен је нови владар – краљ Петар Карађорђевић I. Следеће је вођа радикала Никола Пашић образовао нову владу.

Аустро-Угарској је Србија сметала и овако и онако. Прво, много се „размахивала", а друго – била јој је препрека на путу за Солун и даље. Требало ју је, дакле, сломити. Ратом – никако, рат је скуп. Права ствар за тај тренутак биле су високе царинске дажбине на увоз српске робе, углавном стоке и сточних производа. Претходно су отказани сви трговински уговори са Србијом. Повод није било тешко наћи.

Тако је крајем јануара 1906. почео царински рат Аустро-Угарске против Србије. Наша јавност је скочила на ноге. На светосавском збору у Београду окупило се око седам хиљада људи. Свуда се позивало на родољубље. Најгоре је прошао извозник Раја Поповић. Њему су демонстранти скинули фирму са радње, умазали је јајима и пекмезом, пронели кроз Београд и бацили у Саву!

Све би то, међутим, било узалуд да није било Лазе Пачуа, или – гос'н Лазе, како су га звали у чаршији.

Лаза је био родом Бачванин, заклети радикал и геније за финансије. Енциклопедија га сврстава у наше најспособније финансијске стручњаке. По професији је био лекар, лечио је људе, али је дигао руке, није му ишло. У банкарству је био самоук, богомдани таленат.

У тврдичлуку није имао премца. Дође у посластичарницу, наручи колач и на чуђење газде одбруси:

– Мом стомаку је довољан и један слаткиш, а ти у твој трпај колико хоћеш!

Код Геце Кона је куповао књиге. Неком приликом продавац му није вратио кусур од две паре. Оштро му се обратио:

– Е, мој синко, кад бих ја из државне благајне сваког дана узимао по толико, држава би пропала!

Разуме се, Лаза је претеривао, као што је била претерана и прича која је кружила Србијом да из џепа може да му се узме динар само ако га двојица држе. У ствари, Лаза Пачу је био веома штедљив и до дна душе поштен. Узети туђе, поготову завући руку у државну благајну, за њега је било незамисливо. За привилегије било које врсте и на штету Србије није хтео да чује. У том погледу његова врата била су затворена за све – од министра до краља!Не може и тачка!

Дошавши за министра финансија, Пачу је затекао празну државну касу и Србију којој нико на свету није хтео да да кредит

Оштрим монетарним мерама успео је да уравнотежи буџет, а затим да вештим преговорима поврати поверење

Илустровао: Врана Јовановић

богатих европских земаља у новчану снагу Србије. Царински рат је дошао у најгоре време. Али, Пачу се није дао. Мучила га је јетра, али и срце и проширене вене. Није се обазирао на то. Остајао је на ногама и преговарао. Прво са Мађарима, па са Немцима, Французима... Аустро-Угарска се нашла у чуду: Лази Пачуу нуђени су кредити са свих страна!

Шта је све тај човек успео да уради! Обрт спољне трговине износио је 1882. године 88 милиона динара, 1912. кад је Пачу био министар, достигао је 200 милиона динара! Тржиште за нашу робу (углавном стоку) нашао је у Белгији, Немачкој, Француској, чак и у Египту!

Србија постиже и достиже неслућени привредни замах. Само у Београду 1912. живела су и радила 403 бакалина, 403 пиљара, 312 кафеџија и хотелијера, 85 власника разних магаза...

Године 1910. чак 40 београдских банака одржавало је везу са више од 120 банака у земљи. Од 1884, када је у Србији било свега седам новчаних завода, до 1912. године њихов број се попео на 187!

Гура гос'н Лаза кроз царински рат и пркоси Аустрији. Привлачи страни капитал у Србију, највише француски. Оснива се француско-српска банка. Ускоро и Прашка банка. Чеси улажу у фабрику шећера у Ћуприји и пива у Јагодини.

Водећи рачуна о свакој пари, Пачу је 1909. имао потпуно покривен државни буџет иако је он износио 103 милиона златних динара. Чак и за време балканских ратова 1912–1913. није био у губитку!

Иначе, гос'н Лаза је признавао и прихватао само динар са златном подлогом. Динар без вредности за њега није значио ништа! Зато је за време његове финансијске „владавине" српски новац био конвертибилан мада то никада званично није било обзнањено. Тукао је Аустрију у главу. Тада високо цењени француски франак вредео је, веровали или не, мање од динара. Повремено би франак бежао, али само за који сантим! За Европу – нечувено!

Жива истина је да би Пачу оболео од несанице кад се у државној каси јави губитак уместо добитка.

Неком приликом краљ Петар Карађорђевић I послао је личног секретара да на име владареве плате унапред узме око 200 хиљада динара. Пачу га је дочекао с киселим осмехом на лицу.

– Не може! – рекао је кратко.

– Како, молим?! – згрануо се секретар.

– Ево, овако – одговорио је Пачу – умре краљ, не дај боже, а смртан је к'о остали људи, ко ће да намири тај новац? Зна се – Лаза. Осим тога, краљ може и да абдицира, натерају га политичари, ко ће да плати његов дуг? Зна се – опет Лаза! Е, брате мој, да мене не би болела глава, хајде ти, лепо, у кредитну задругу, знам те, поштен си, бићу ти сведок на меници, па ти тамо узми 200 хиљада! Овде не може и тачка!

Тако је и било. Секретар се врати необављена посла а краљ се није наљутио.

Лаза Пачу, гос'н Лаза, умро је 1915. у шездесетој години живота. Напрасно. „Стрефило" га срце када је чуо да је војни министар закључио зајам у Енглеској без његовог знања. „Са нашом уставношћу је готово!" рекао је.

У центру Београда једна улица носи и данас име Лазе Пачуа.

Миленко Тодоровић

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

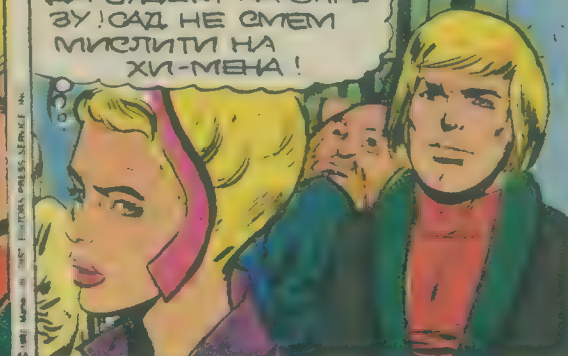

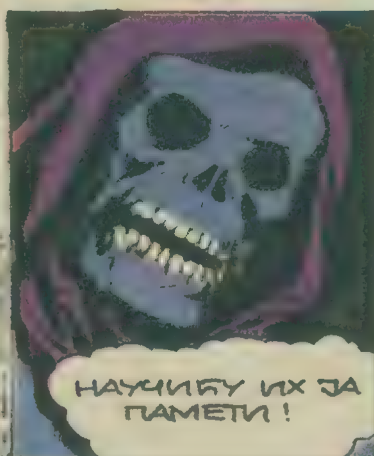

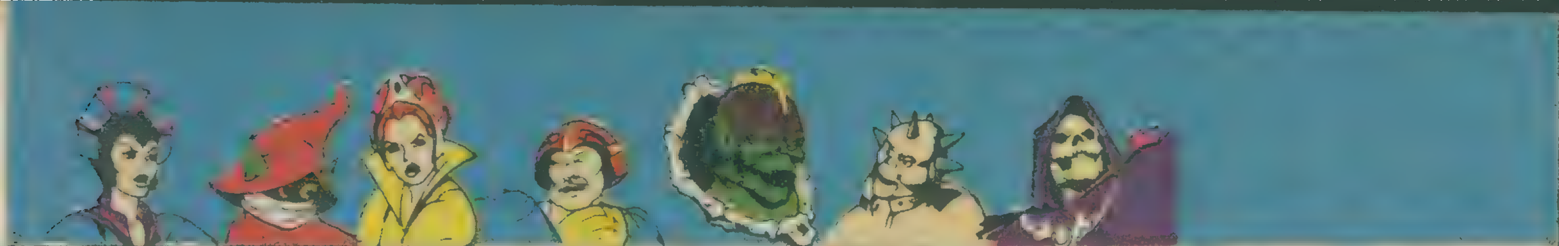

У ПОДЗЕМНОЈ ТАМНИЦИ ЗМИЈСКЕ ПЛАНИНЕ...
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ДОЗВОЛИМО ХИ-МЕНУ ДА НАС УХВАТИ!
КАКО ТО ГОВОРИ МОЈ БОРАЦ?
ОСЛОБАЂАМ ТЕ, БИСТМЕНЕ, И У ЗНАК ПОШТОВАЊА ДАЈЕМ ТИ ОВУ ОГРЛИЦУ!
СХВАТИ ОВО КАО ПРОБУ!
ОСВЕТИЋУ СЕ ЈЕДНОГ ДАНА, КОШЧАТИ...
КАД ГОД НЕШТО ЛОШЕ ПОМИСЛИШ, ОГРЛИЦА ЋЕ ТИ НАНЕТИ БОЛ!
ТИ СИ ЈЕДАН ОД МАЛОБРОЈНИХ КОЈИ МИ СЕ НЕ ПОКОРАВАЈУ, БИСТМЕНЕ!
АЛИ, КАД ДОКАЖЕШ СВОЈУ ВЕРНОСТ, ОГРЛИЦА ТИ ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ ПОТРЕБНА!
А ШТА ЈЕ СА МНОМ, СКЕЛЕТОРЕ?
С ТОБОМ ИМАМ НЕКЕ ДРУГЕ ПЛАНОВЕ, ДРАГА МОЈА!
БОЈИМ СЕ ДА САМ ЛОШЕ ИСКОРИСТИО ТВОЈ ТАЛЕНАТ, ЛИН!
ЖЕЛИМ САМО С ТОБОМ ДА ПОДЕЛИМ ТВОЈУ МОЋ, А НЕ ДА ТИ ЈЕ ПРЕОТМЕМ!
СЛАЖЕМ СЕ!
ХИ...ХИ...СКЕЛЕТОР НИ СА КИМ НИШТА НЕ ДЕЛИ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ХРАБРИ КЛЕМП ЧЕМП

СВИ „ЗАБАВНИКОВИ" ПОБЕДНИЦИ

На заједничком конкурсу „Забавника" и ПГП РТБ-а београдска група
„Луди гавран" проглашена је за најбољу. Наши читаоци који
пажљиво прате домаћу сцену већ су имали прилике да чују за ову
групу. На такмичењу демо-група „Палилулска олимпијада културе"
1987. године освојили су прво место, а њихова песма „Ја имам
скоро све" појавила се на компилацијској плочи „101 откуцај у ритму
срца". Прошле године ушли су у финале Омладинског фестивала у
Суботици и појавили се на фестивалској плочи „The best of 237" са
песмом „Ја нисам тај". Њихов најновији демо-снимак „Тако је то кад
до среће фали мало" стигао је до другог места Дискомера,
званичне топ-листе београдског Студија Б. Са овом песмом
појавили су се и на телевизији у музичкој емисији „Клуб 10"

ЛУДИ ГАВРАН

Луди гавран је полетео негде 1984. године свирајући рокабили на свој начин, да би дошао до данашње мешавине блуза, рокенрола и џеза, тачније до, како ми то зовемо, **rhythm'n' booze-a**, музике
уз коју играјући може да се ознoји. Тек-
стови су нам аутобиографски, углавном
говоре о љубави и то оној најлепшој, пла-
тонској. Све ово показали смо на концер-
тима онолико често колико је могуће у
овим приликама за један још недовољно
познат састав.

Уз ово прецизно објашњење чланова
групе треба додати да они на концертима
пружају веселу и опуштену атмосферу на
прави начин повезујући звук старих роке-
ра из педесетих година са данашњим
временом. Група има седам чланова, али
су им честе промене музичара обична
ствар тако да једину сталну поставу чине
инструменти у оркестру: две гитаре, бас,
бубњеви, усна хармоника, труба и саксо-
фон. Наравно, ту су стално и они чланови
који упорно, од самог почетка, воде гру-
пу, дакле Зоран и Срђан Лулић и Небојша
Стојковић.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Зашто се људи-
ма група А-ХА то-
лико свиђа? Зато
што су им испрани
мозгови. Они нема-
ју алтернативе.
Кад год упалим те-
левизор, емитује
се њихов спот. На
радију исто. Јед-
ноставно немамо
избора. Једини на-
чин да се А-ХА из-
бегну је не гледати
телевизију и не
слушати радио. Чи-
њеница је да бис-
мо и ми били исто
тако популарни ка-
да би нас толико
форсирали. А-ХА
су одвратни. Гроз-
ни. Ја чак не знам
ни како изгледају
појединачно. Они
су класични, сиви,
безлични типови
којима не знам чак
ни имена, а сви ме
убеђују како су су-
перзвезде. Недав-
но сам тек успео
да схватим како из-
гледа Сајмон Ле
Бон и сада распоз-
најем чланове гру-
пе Duran Duran. Не
волим ни њих, али
они ипак имају как-
ву-такву личност."

Џим Рид
(The Jesus And Mary Chain)

МАЈДА АРХ

Од певача који су се пријавили на конкурс највеће изненађење направила је Мајда Арх из Љубљане пославши изузетно квалитетне и професионалне песме.

Одмах је било јасно да је у питању врло талентована певачица. Мајда иначе ради као неговатељица у дечјем вртићу, а музиком се бави тако рећи из хобија.

– Кад сам послала снимке, нисам се надала успеху и зато сам била изненађена кад сам чула да сам победник. Музика ми је велико весеље, али немам већих амбиција. Волим да певам и пуно сам наступала. Ишла сам шест година у музичку школу, учила сам хармонику, а свирам и гитару. Почела сам пре две године на фестивалу „Мелодије мора и сунца" у Порторожу, затим сам прошле године на љубљанском фестивалу „Поп радионица" освојила другу награду публике и то ми је до сада највећи успех. Прве песме за мене је компоновао Бранко Јовановић, певач у саставу „Дон Жуан". Он је, иначе, велики хит-мејкер у Словенији.

Сада сам урадила неке нове песме које је написао Горан Шарац а текстове Симона Вајс, позната словеначка певачица. И сама сам покушала да компонујем, али сам врло критична према својим радовима тако да све то још чувам код куће. Можда ћу некад и снимити нешто своје. Иначе сам, као гост, певала по целој Словенији са групом „Дон Жуан" а често помажем и другим групама на снимању пратећих вокала. Засад ми је највећи хит песма „Присећам ти на вечност" коју сам пре две године певала на „Поп радионици". Ових дана уписала сам школу соло певања коју води Нада Жгур, јер бих желела да се упознам и са џезом. Никад га нисам певала иако волим ту врсту музике.

Поред певања и рада у дечјем вртићу Мајда сваке суботе у „Студију Д", локалној радио-станици Новог Места, ради као водитељ програма и новинар. А кад сними плочу, моћи ће лично да најављује своје песме.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ПЛАВИ САФИР

Куда си пошла са тим тамним очима
и чије име ти на усни почива
кажи ми ко ти гужва постељу
и ко има златне кључеве
од твојих тајних одаја

Дај да те пратим где год да си кренула
сретан је онај с ким си ноћи делила
дај да те пратим и да будем сена
да не будеш усамљена
кад по води будеш ходала

Хајде, плави мој сафиру
хајде, чежњо и немиру
хајде, дођи и остани ту

Дувају промаје кроз врата народа
туда смо прошли ми још давно некада
кажи ми ко ти гужва постељу
и ко има златне кључеве
од твојих тајних одаја

Дај да те пратим где год да си кренула
сретан је онај с ким си ноћи делила
дај да те пратим и да будем сена
да не будеш усамљена
кад по води будеш ходала

Текст и музика: **Бајага**
Изводе: **Бајага и Инструктори**

ПРЕКО АРКТИЧКОГ ЛЕДА ДО – ЗЛАТА

ЕЛДОРАДО НА СЕВЕРУ КАНАДЕ

Ако је неколико дана температура само два степена испод нуле, возачи се веома забрину. Ништа чудно. Њихов пут није друм, они возе преко залеђених језера

Кад треба стићи до злата, не постоје, изгледа, никакве препреке. Потврда за ову тврдњу данас је рударско насеље Лупин никло у најудаљенијим деловима канадских северозападних територија, на стотинак километара од Арктика. До Лупина се, ако не рачунамо авио-превоз, може стићи само преко леда. Тачније – преко залеђених језера.

Од Јелонајфа, градића са једанаест хиљада становника, престонице северозападних територија, до Лупина раздаљина је 600 километара. Када се пређе део пута од неких 40 километара, даље се вози преко леда. Туда не пролазе путнички аутомобили, већ огромни теретни камиони на 18 точкова. Заједно са опремом коју превозе тешки су 50 и више тона.

Како је почело

Током 1978. године канадска фирма „Интернешенел никл" слала је геологе у околину данашњег насеља Лупин мислећи да тамо има никла. Један од геолога направио је паузу за ручак. Док је с ногу јео сендвич, учинило му се сумњиво сивкасто стење под ногама. Узео је узорак, однео га на испитивање и – откривено је да садржи злато.

Већ следеће, 1979. године, фирму је откупио Џон Зигарлик за 3 милиона долара и претворио је у INCO корпорацију. Разлог што су претходни власници пристали да продају налазиште врло је једноставан. До Лупина се могло доћи само авионом.

Зигарлик није имао куд. Купио је неколико авиона С 130 „херкул" за превоз терета и почео да преноси тешку машинерију. Бушилице за дубине веће од 500 метара, генераторе и осталу опрему неопходну за отварање рудника и подизање насеља у ком ће људи, послом везани за тако удаљен крај и велику зиму, морати да живе. После 20 месеци, хиљаду сто летова авионом и потрошених 100 милиона долара рођен је Лупин.

Трошкови вађења руде и добијања златних полуга били су велики. Зигарлик је годишње допремао у Лупин 4 милиона и двеста хиљада галона (1 галон – око 4,5 литара) дизел-нафте, 700 хиљада килограма експлозива, милион и по килограма челичних бушилица, 500 хиљада килограма соли, 500 хиљада килограма креча и исто толико натријум-цијанида. Кад су томе додати и трошкови лета, Зигарлик је схватио да мора да скреше велике издатке. Тако је убрзо опрема почела да се превози камионима, преко леда.

У зиму 1979. кренуо је први конвој камиона којима су пут крчили велики булдожери. Да би се направио пут преко залеђених језера, којих у тим крајевима има на десетине, преко леда и малог дела правог пута (48 километара), требало је да прођу четири недеље. Али, исплатило се. На Зигарликово одушевљење, лед је издржао терет великих камиона с опремом.

Ледени путеви нису новост, користе се негде од 1930, посебно у пределима Арктика и субарктичког подручја, али никада у овакве сврхе и за оволике „тешкаше".

– Прва година је била тешка – каже тридесетдеветогодишњи Фил Фломиш кога сматрају ветераном вожње у „ненормалним" условима – али зато нам је сада лакше. Од Јелонајфа до Лупина годишње пређе 850 камиона с опремом којима управља 37 искусних и, слободно могу рећи, неустрашивих возача. INCO фирма сада на транспорту уштеди 3 милиона долара годишње. Није за бацање, морате признати!

Варљиви покривач

На пут никад не креће само један камион, иду бар два возача. Кад се завири у неку од кабина, човек би помислио

да ти, углавном млади, возачи немају већих невоља сем да стигну на одредиште и то у што краћем року – пијуцкају кафу из термоса, слушају музику, певуше. Није, међутим, тако. Много је опасности на које могу да наиђу.

Пре свега, тешко је возити заслепљен белином која те прати целим путем. Ниједног дрвета, камичка, било чега што би разбило блештаву монотонију увек истог пејзажа. Затим, оно што је много опасније је чињеница да никада ниси сигуран да, заједно с камионом, нећеш пропасти кроз лед. А ту правила заиста нема.

Прошле године у Лупино је ишао конвој од 15 камиона што је, иначе, реткост. Првих тринаест прошло је безбедно, четрнаести је пропао кроз лед језера Макај. Ледени покривач, обично дебљине око један метар, веома је варљив. Кад се гледа из кабине, делује чврсто, готово као асфалтни пут, само беле боје. Међутим, у леду се стварају пукотине које могу да буду дугачке и по стотину метара. Никада се не зна када ће се отворити и прогутати камион. То се десило само два пута. Возачи се због тога забрину чим се температура приближи нултом подељку. Идеална је она од 20°С испод нуле. Све што је изнад сматра се – летом(!)

Догађа се да мећава заустави возаче на средини смрзнутог језера. Значи, у кабини увек мора бити довољно хране бар за недељу дана. Камиони су опремљени и додатним резервоарима да би машина, кад возило стоји „укопано" у леду, могла да ради без бојазни да ће нестати горива. А ако се кроз пукотине излије вода и преплави ледени покривач језера, камиони не могу ни с места. Кренуће тек када се вода повуче. Постоји још једна невоља. У тим удаљеним крајевима ловци не успеју да ухвате сваког јелена кога устреле. Погођена животиња трчи још неколико километара, најзад пада, а оно што од ње остане, прекривено снегом и ледом, не може лако да се примети из кабине камиона. Ако возач наиђе на усмрћеног јелена, најмање што може да му се догоди је да пукне гума. Па сад замислите како је мењати гуму, и то тако огромног камиона, на минус 20!

Због свега тога на пут иду увек бар два возача и никад се не везују сигурносним појасевима. Помно мотре једни на друге и чим се нешто догоди, могу да прискоче другу у помоћ.

Накнада за вожњу која, ако све иде како треба, траје три дана износи 400 долара. Многи одустају већ после прве вожње.

Да ли се исплати?

На крају пута је Лупин, најсевернији рудник злата на западној хемисфери. То је комплекс наранџастих металних зграда, град чији се живот одвија само „унутра", као, на пример, у спејс-шатлу. Под металним куполама смештене су зграде за спавање, самоуслуге, једна библиотека, терени за тенис, сале за фискултуру, базен и сауне. У Лупину живи око 150 жена и мушкараца који, уколико нису запослени на вађењу руде, немају потребе ни да излазе напоље. Шеткају се у лаким хаљинама и оделима и кад би их човек видео, не знајући спољашњу температуру која достиже и минус 40° С, помислио би да је негде на југу, у топлим крајевима, а не надомак Арктика.

Крај ћемо зачинити бројкама без којих приче не би ни било. Колико доноси овај рудник?

За шест година, колико Лупин „ради", зарађено је више од 200 милиона долара у злату. После компликованог вађења руде и њене прераде злато се „пакује" у златне полуге тежине између 35 и 45 килограма које садрже 85 посто злата. У просеку, у Лупину се месечно направи између 18 и 19 полуга.

Процењује се да у земљи има сигурно још тридесетак тона злата. Џон Зигарлик јуниор направио је добар посао.

В. С.

Илустровао: Брана Јовановић

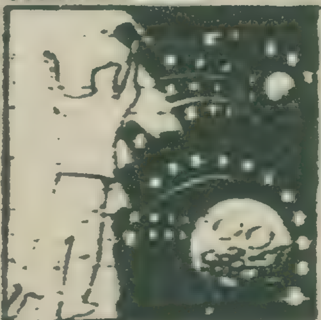

Уређује др Зоран Живковић

Владимир Лазовић

У ПЕЋИНИ

Буктиња као да је била влажна, димила је и давала слаб пламен. Њихове сенке, поигравајући дуж зидова у мутној светлости, изгледале су још чудовишније.

– Ти си сам? – упита погрбљено створење журећи ходником. – То је врло храбро, баш храбро.

– Сам – тврдо одговори брадати човек, подижући руку у којој је држао буктињу да би разазнао куда гази. Десну је држао на балчаку мача. Стаза је била кривудава и неравна. Често је посртао, а како се пролаз понегде сужавао морао је да се провлачи поребарке, између камених зидова. – Једини сам ја стигао и срце ми није задрхтало.

– О, ти си заиста доказао да си храбар! – церило се створење, вешто прескочивши одломљену стену насред стазе. Застало је да га сачека. Било је високо отприлике до човекових груди, чудне зеленкасте коже, беле косе и дуге неуредне браде која се готово вукла по земљи, обучено у рите. У мраку се сналазило одлично, а кад се окренуло – човекове очи сретоше се с његовим, жутим и сјајним, из којих је зрачила нека подругљива хладна ватра.

– Дуго нас нико није посетио, хе, хе, хе – замекета створење кад се човек усправио крај њега. – Да ли си био сам и кад си кренуо овамо, а?

– У мојој групи били смо нас седморица – одговори човек. Био је висок, оштрих као мачем издељаних црта лица. Брада му је била кратка, црна и густа. У треперавој светлости буктиње назирао се један стари ожиљак: ишао је дуж образа и носа да би се изгубио под косом. Иако се ходник спуштао све дубље под земљу, иако је његов водич изгледао као шумски дух, ни глас ни рука нису му досад задрхтали. Преко одеће је носио кошуљу искидану на више места кроз коју се видело да му једна мишица крвари.

Човек се саплете и опсова тихо. Створење се дивље зацерека. Смех је чудно одјекивао у подземљу.

– Од кога си чуо легенду? – упита човека.

– Од неког усамљеног монаха. Њега смо убили јер нам није рекао ништа више, али више није знао ни он сам. То је било давно.

– И тако сте пошли у потрагу, хе, хе?

– Да, али у потрагу су пошли и људи мог рођака. Његову групу изненадили смо јуче у долини. Борили су се као помамни, али све смо их победили. После тога остало нас је тројица.

– А где су сада твоја два друга? – смејуљило се створење.

– Кад смо пронашли улаз у пећину, смакао сам обојицу – с леђа, брзо и безболно. Само један мора стићи до одаје!

– Ха, ха, ха, ха!!! – сподоба се зацењивала од смеха окренувши се неколико пута око себе као да ће заиграти. – Ти си онај прави! Заслужио си награду, ево нас!

Пролаз се распукао у огромну подземну дворану чији су се крајеви губили у тами. Величину није могао ни да наслути из малог круга светлости иако је буктињу подигао што је више могао. Стубови од кречњака, изрезбарени на чудесно замршен начин, спуштали су се одозго, од ништавила, окружујући малу зараван. Пришли су ближе – сада је могао добро да види камен налик наковњу и светлуцави мач допола забијен у њега.

– Ево га, храбри човече! – сподоба се ударала по коленима и поскакивала. – Мач Јаревида Проклетог! После много векова ти си успео да стигнеш до њега. Узми га, заслужио си га снагом!

– Овај мач има снагу као хиљаду људи – споро, свечаним гласом изговори ратник усправљајући се. Коначно, циљ је био ту.

– Истина је! То је записано у оном камену: овај мач има снагу као хиљаду људи! А ти си га желео довољно јако да допреш до њега. Овде је мирно лежао још од моје младости, а томе има дуго, веруј ми!

– Ко је то Јаревид Проклети? – упита ратник.

– Бог рата за твоје претке. Али, не питај ништа. Узми га! Или си се предомислио.

Уместо одговора, брадати човек се осмехну, иступи и одахну па обе шаке положи на балчак мача.

Неколико тренутака ништа се није догодило. А онда, осећајући да је преварен, човек схвати да не може да одвоји руке од тог оружја, да га снага напушта невероватном брзином, да му колена клецају.

– Подли Чувару! – заурла. – Подли, прљави, подземни створе, преварио си ме! Тако ви, демони, држите реч?

– Ха, ха, ха! – сподоба готово паде на леђа од напада смеха. – Али, ми држимо реч, па бар то чинимо, ха, ха, ха...

– А ово? Снага ме напушта, срушићу се. Дај ми награду!

– Па желео си да узмеш тај мач у руке! Јесам ли те преварио? Тај мач има у себи снагу хиљаду људи – и то је сушта истина. Онај ко успе да га извуче биће непобедив! А знаш ли шта се сад дешава? Сад овај мач има снагу хиљаду и једног човека, ха, ха, ха...

Огромна дворана одговарала је стоструко умноженим одјеком.

Илустровао: Брана Јовановић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

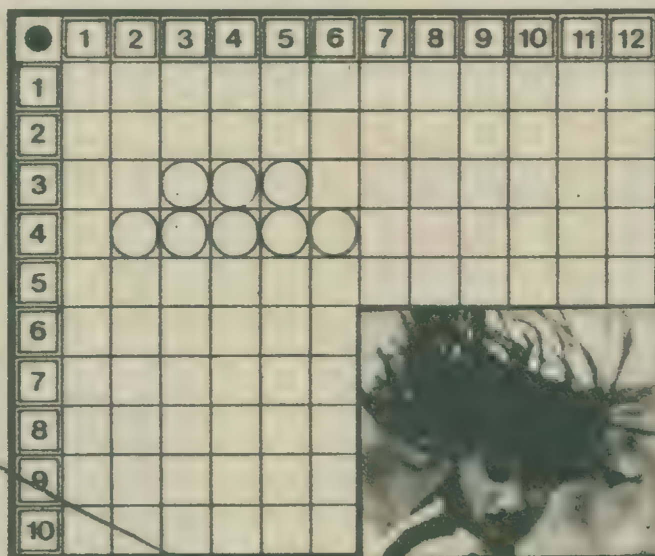

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Ова врста укрштенице се решава тако што решавачи сами уписују црна поља. Број у загради означава колико их се налази у одговарајућем реду. Уколико тачно решите укрштеницу, у обележеним пољима ћете добити име и презиме фудбалера „Милана" и холандске репрезентације, а чији лик са карактеристичном фризуром видите на слици.

ВОДОРАВНО: 1. Досађивање, цепидлачење – Ознака за карат (1), **2.** Име певача Гагића – Наш континент (1), **3.** Туристичко насеље у Пули – Краљ из Шекспирове трагедије (1), **4.**Ољуштити – Танки листићи прженог кромпира (1), **5.** Довршити шивење – Музички састав од осам чланова (1), **6.** Преурањени (2), **7.** Цин, колос – Ауто-ознака за Португал (2), **8.** Главни град Корзике (0), **9.** Вршење промена (0), **10.** Ознака за ампер – Рај у јеврејској религији (1).

УСПРАВНО: 1. Институција – Фигура у шаху, краљица (1), **2.** Стилске фигуре, проширене метафоре (1), **3.** Постепено рушење (0), **4.** Град у Лици – Држава у Африци (1).**5.** Вршити вађење – Зимска падавина (1), **6.** Ознака за енергију – Страно женско име, Етела – Бод у спорту (2), **7.** Име глумца Саваласа (1),**8.** Име глумице Гарднер – Ознака за обим (1), **9.** Упишите: њр – Ауто-ознака за Чаковец (1), **10.** Најстарија епоха каменог доба (0), **11.** Славине (1), **12.** Крш, голет (0).

● ●

ДОПУНИТЕ ЦРТЕЖ

Нудимо вам шест могућих варијанти за попуну празног правоугаоника на цртежу. Само је једна права. Која?

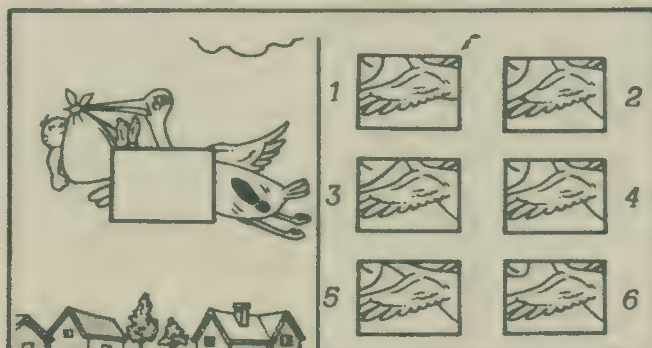

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

НАГРАДНА ИГРА:

50 година Политикиног Забавника

50 иностраних аранжмана

JAT air lift

Дубровник: хотели на Бабином куку

ПРЕКО КОПАОНИКА, СВЕ ДО МОРА

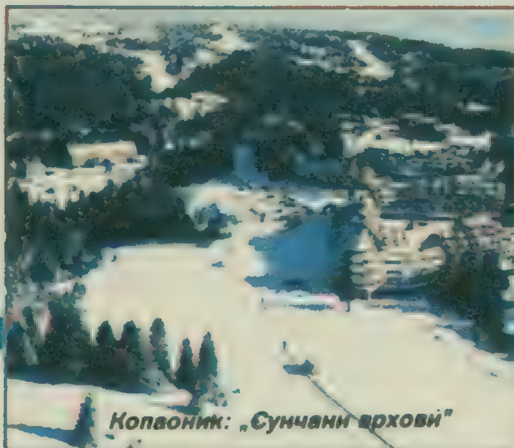
Копаоник: „Сунчани врхови"

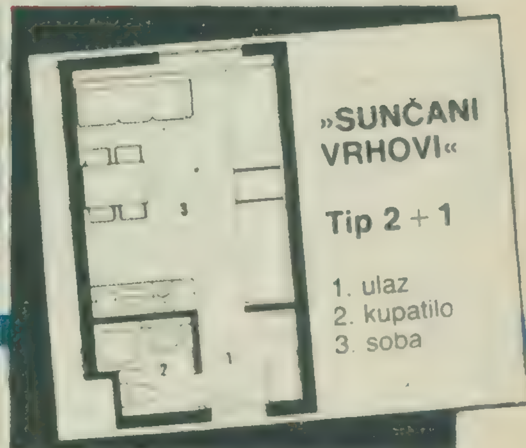

Већ осамнаест кола, из броја у број „Политикин Забавник" и JAT AIR LIFT пружају вам могућност да у наградној игри „АВИОНОМ У СВЕТ", осим главне, освојите и утешну награду – седмодневни боравак на Копаонику или мору.

Ако сте у наградној игри „АВИОНОМ У СВЕТ" освојили утешну награду, седмодневни боравак за две особе на Копаонику или мору, очекује вас, уверићете се, изузетно пријатна недеља у аранжману JAT AIR LIFT-а.

У аранжману JAT AIR LIFT-а на мору вас очекују љубазни домаћини и луксузни хотели, а на Копаонику изузетно лепо насеље „Сунчани врхови" у оквиру кога се налазе и апартмани JAT AIR LIFT-а.

Сви хотели на мору, „Купари" у Купарима, „Медена" у Трогиру и „Плакир" на Бабином куку, заузимају високо место у туристичкој понуди. Сезона у овим објектима траје целе године, а увек љубазни угоститељи кажу да свако ко је бар једном ту боравио, о свом зимском или летњем одмору може све најлепше да исприча.

Обавештења о свим аранжманима JAT AIR LIFT-а и резервације можете да добијете у свакој путничкој агенцији, у свим пословницама JAT-а или на тел. 011/135-876

АВИОНОМ У СВЕТ

И у овом броју извлачи се добитник путовања за две особе у Тунис и утешна награда – седмодневни боравак за две особе у Купарима. На крају игре је извлачење супернаграде – путовање по избору, за две особе, у аранжману JAT AIR LIFT-а

Извлачење добитника је сваке суботе у ТВ емисији „Да питамо заједно”

Већ смо у осамнаестом колу наградне игре „АВИОНОМ У СВЕТ” коју организују „Политикин ЗАБАВНИК” и JAT AIR LIFT. У сваком броју, све до 7. априла, имаћете прилику да освојите једну од награда које се сваке суботе извлаче у ТВ емисији „Да питамо заједно”.

Имена награђених читалаца објављиваћемо и у „Политикином Забавнику”, на претпоследњој страни, из броја у број, за свако коло појединачно, осим добитника посебне награде – макете авиона „боинг 737”, који награду добијају на кућну адресу.

Као што већ знате, награде се извлаче у директном ТВ преносу из београдског студија, у емисији „Да питамо заједно” и то редоследом од посебне до главне

Главна награда је путовање за две особе у Тунис, у аранжману JAT AIR LIFT-а. Добитници остварују награду у јуну, а о тачном датуму поласка за Тунис накнадно ћемо вас обавестити.

Утешна награда, седмодневни боравак за две особе на Копаонику (апартмани – најам), у Купарима (хотел „Купари”), Трогиру (хотел „Медена”) и Дубровнику (Бабин кук – хотел „Плакир”), додељује се, као и главна награда сваке суботе и то наизменично. Добитници седмодневног боравка за две особе на Копаонику или мору користе награду у договору са JAT AIR LIFT-ом, а биће им понуђена два рока када могу, и морају, да искористе награду.

Посебну награду, за коју смо већ рекли да се добитницима испоручује на кућну адресу, додељује JAT AIR LIFT.

И, најзад СУПЕРНАГРАДА, која се додељује на крају игре, а у чијем извлачењу учествују купони свих кола, јесте путовање по избору за две особе у аранжману JAT AIR LIFT-а. У питању су лепи аранжмани као, рецимо, Кина, Лос Анђелес са посетом Дизниленду, СССР и други. Усталом, на вама је да сами изаберете где желите да путујете са JAT AIR LIFT-ом.

А шта је ваш задатак?

Да најпре пажљиво прочитате текст који објављујемо испред наградног питања, јер у њему се крије одговор! Ако и после тога нисте сигурни да је ваш одговор на наградно питање тачан, прелистајте енциклопедију

Одговори треба да стигну на адресу „Политикиног ЗАБАВНИКА” до следећег петка до дванаест часова, на купону који у овом броју има ознаку 18. Молимо вас да читко напишете своје личне податке Купони који стигну са закашњењем учествоваће, заједно са купонима свих кола, на крају игре, у извлачењу СУПЕРНАГРАДЕ.

Да ли сте добитник једне од награда из овог броја, проверите у суботу, 25. фебруара у ТВ емисији „Да питамо заједно” или у „Политикином Забавнику” бр. 1940, на претпоследњој страни.

Награде у овом колу су:

Главна – путовање за две особе у Тунис

Утешна – седмодневни боравак за две особе у Купарима

Посебна – макета авиона „боинг 737”

ОД „ЈУНКЕРСА” ДО НАЈСАВРЕМЕНИЈИХ ЛЕТЕЛИЦА

Ваздушни саобраћај у нашој земљи обновљен је непосредно по завршетку другог светског рата, када је Транспортном пуку ратног ваздухопловства стављено у задатак да војним авионима организује превоз на унутрашњим и међународним ваздушним линијама. Али, већ априла 1947. године отпочело је са радом прво послератно домаће цивилно предузеће за ваздушни саобраћај, чија се флота састојала од три трофејна немачка тромоторна авиона „јункерс JU-52” и пет америчких „дагласа DC-3”, који су, укупно, располагали са 153 путничка седишта. То је, рецимо, мање него што их данас има један савремени „боинг 727”. Овим авионима одржаван је саобраћај на пет домаћих линија, а у међународном саобраћају авиони овог нашег првог ваздушног превозника слетали су у Праг, Варшаву, Букурешт и Тирану.

Од 1949. године, када је отворена линија за Цирих, предузеће је наставило да проширује везе са Западном Европом, увођењем саобраћаја за Минхен и Франкфурт 1950. године, за Солун и Атину 1951. и за Париз 1952. године. Када су 1954. године у флоту уведени нови, тада савремени авиони „конвер CV-340” линија за Франкфурт продужена је до Лондона, а од Атине су авиони овог предузећа летели до Каира и Бејрута. Тако је први пут уведен прекоморски саобраћај на дужим релацијама, а путнички авиони са југословенским ознакама слетали су на афрички и азијски континент.

НАГРАДНО ПИТАЊЕ:
КОЈЕ ЈЕ ИМЕ ОВЕ НАШЕ ВАЗДУХОПЛОВНЕ КОМПАНИЈЕ ОСНОВАНЕ 1947. ГОДИНЕ?

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника” до следећег петка (24. 2. 1989) у 12 часова, искључиво на купону који објављујемо, на дописници или коверту.

Зато смо се, уместо приче, одлучили за фото-репортажу, а све информације о боравку у овим хотелима потражите у JAT AIR LIFT-у или путничкој агенцији која вам је најближа.

А наш спонзор JAT AIR LIFT поручује:

Трогир: хотел „Медена”

Само за млађе читаоце

Уколико је добитник главне награде лице млађе од 18 година, може да путује само у пратњи родитеља или старатеља.

Тачан одговор на наградно питање у „Политикином Забавнику” број 1936 је: КАМИКАЗЕ

Наградна игра „АВИОНОМ У СВЕТ” „Политикин ЗАБАВНИК” Македонска 29. п.ф. 80 11001 БЕОГРАД

Купон број 18 50 ГОДИНА ЗАБАВНИКА

Одговор: ______

Име и презиме: ______

Датум рођења: ______

Улица и број: ______

Место и пошт. број: ______

50 JAT airlift

Колумбо је погрешио

Прелиставала сам енциклопедију, тражила у географском атласу, али нигде ништа нисам нашла о Карибима. Можеш ли ти да ми помогнеш?

КАЋА МИЛАНОВИЋ
Б. Дамњановић 62
Младеновац

Откуд у Северној Америци назив Западноиндијска острва?

Мионе Симовић
Бачка Топола

Кариби или Карипска острва у ствари су Мали Антили, мада се овај назив често користи за читаву групу Западноиндијских острва. Име потиче од Кариба,

Индијанаца који су насељавали већину тих острваца у време Колумбовог открића.

А Западноиндијска острва чине Велики и Мали Антили, Бахамска острва и друга остраца која се налазе између Карипског мора и Атлантског океана. Открио их је Колумбо 1492/98. године и назвао Западноиндијска јер је веровао да се налазе у близини Индије.

Жлездана грозница

Ово писмо ти пишем лежећи у кревету. Болујем од мононуклеозе. Не смем да излазим напоље и морам да лежим у топлом. Молила бих те да ми кажеш нешто о тој болести. И још нешто желела бих да се дописујем са читаоцима „Забавника".

МАРИС ШПЕРО,
Народног ослобођења 59
58220 Трогир

Верујемо да ти није било лако док си тако болесна била присиљена да лежиш и не виђаш своје другове и другарице. Али, ти си сигурно већ оздравила и идеш опет у школу јер ова болест траје око десет дана.

Ову болест прати увећање лимфних чворова, слезине и јетре, а често и ангина. Организам се брани, па је зато повећан број белих крвних зрнаца. Болест је први описао немачки лекар Пфајфер 1889. као „жлездану грозницу". У току болести може да дође и до појаве осипа. Температура је редован пратилац и обично се креће између 38 и 39°C, а кад спадне, престаје и упала ждрела, док лимфни чворови и слезина остају увећа-

ни још неколико недеља. Догађа се да се поједини болесници још неколико месеци жале на исцрпљеност, лако замарање, потиштеност и бол у ногама.

Лечење се у већини случајева састоји у кућној нези: најважније је мировање и лака храна са доста течности. Нарочито је важно избегавање сваког напора. Болест је заразна и узрочник је вирус. Напада најчешће децу.

П. С. Цртеж нам се допао.

Мајмун наших шума

Велики сам љубитељ животиња и волео бих да у стану држим веверицу. Занима ме, пре свега, чиме се храни и коју врсту веверица могу да припитомим и у које доба старости.

БОРИС ВЕРТОВШЕК
Камник

Веверица је живахна и симпатична животиња коју човек радо држи у кући. У својој природној средини, шуми, стално је у покрету. Пентра се по дрвећу тако вешто да су је с правом назвали мајмун наших шума. Веверица је и необично чиста животиња. Лиже се и чисти без престанка, па зато и можемо да је држимо у стану. Обично се узима младунче од два до три месеца и храни млеком и кифлама све док не буде у стању да једе само разно семење: лешнике, орахе, буков и храстов жир. Да јој

зуби не би израсли један преко другог, обавезно мора да јој се даје ова чврста храна.

Кад су младе, све веверице су безазлене животиње које воле свога одгајивача и уживају да се мазе. Међутим, са старошћу и у пролеће, у време парења, постају нервозне и хоће да угризу. Тада не смемо да им дозволимо да се слободно крећу по кући и дворишту јер све могуће њуше, преврну, оглођу или поломе. Зато морамо да их затворимо у кавез. Он мора да буде величине два кубна метра, никако мањи.

Код нас постоји само једна врста веверице, тзв. обична, али кажу да је канадска много питомија. Распитивали смо се код многих узгајивача животиња и сви су нам рекли да су одустали од чувања веверица јер су превише несташне, а и заинтересованих је мало.

Зана није више Зана, већ Наташа

Ради се о опклади: моја другарица тврди да се певачица у групи „Зана" зове Зана Нимани, а ја тврдим супротно. Да је певачица – Наташа. Ко је у праву?

МАРИЈА

У групи „Зана" некада је певала Зана Нимани, али она је постала солисткиња. У „Зани" сада пева Наташа Гајовић која је са овом групом снимила већ три ЛП плоче.

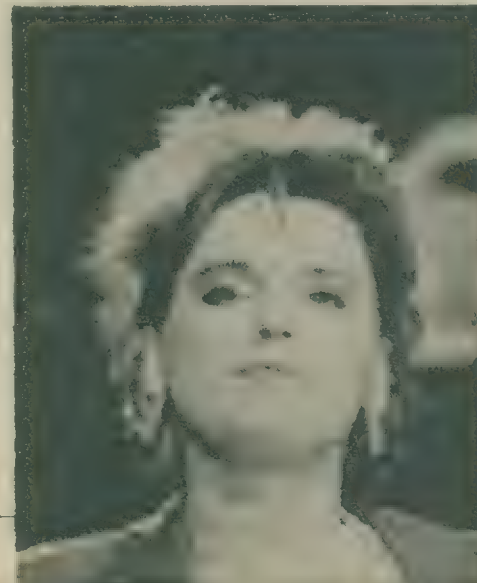

Хвала на сличицама

Желимо да се захвалимо свима (а њих је заиста много) који су се јавили на наш оглас у „Забавнику" и послали нам сличице „Животињског царства".

РОБЕРТ И РОБЕРТА ДУЈАКОВИЋ,
Рапска 37/III
Загреб

Темерин, јави се!

Надам се да ће ми редакција „Забавника" помоћи да нађем пријатеље које сам прошлог лета упознала у Биограду. на мору. Они су из Темерина и чланови су „Културно-уметничког друштва – Вук Караџић". Волела бих да ми се јави било ко из тог друштва. Надам се да се сећају оне **мале Београђанке.**

МИРЈАНА ВЕЉКОВИЋ
Кадињачка 73
11132 Церак – Београд

Нема их због луксуза

Да ли „Забавник" зна где у Југославији могу да набавим репродукције Тулуза Лотрека?

ДАВОР БРУКЕТА
Хегедушићева 6
Загреб

Како сада ствари стоје, репродукције код нас не могу да се купе јер се набављају у иностранству, а порез је толико велики да се никоме не исплати да их увози. Међутим, ако се донесе нови пропис којим се репродукције познатих сликара неће сматрати луксуз, можда ћемо опет моћи да их купујемо у нашим књижарама.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА: зановетање, к алага, европа. верудела. лир. огулити. чипс. дошити. октет. рани. див. п. ајачио. мењање. а. еден.

ДОПУНИТЕ ЦРТЕЖ: варијанта број 4.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) назначење стварн...: по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1938

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Нинша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Докић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Неваједић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124 Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 2 000 дин

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ
Тромесечна 22.080 динара, полугодишња 44.160 динара, годишња 88.320 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО.
Тромесечна 44.160 динара, полугодишња 88.320 динара, годишња 176.640 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	USD	42.-
СР НЕМАЧКА	DEM	72.-
ФРАНЦУСКА	FRF	247.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	61.-
ШВЕДСКА	SEK	252.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК КОД „Мекдоналдса"

BIG MAC СА СЛАВИЈЕ

Истини за вољу, узбуђења које је пратило отварање првог Мекдоналдсовог ресторана на Балкану више нема, као ни милиције на улици испред, али редова у самом ресторану има. Међутим, љубитељима „биг мека" и осталих специјалитета „а la Mac" не смета да стрпљиво сачекају у реду који обично око подне (12–14 h) или увече (19–22 h) зна и да се отегне. Све савршено ради од тренутка када се поручи, али треба доћи до тог пулта!

– Очигледно да Београду треба још неколико оваквих ресторана – каже насмејани Небојша Реповић, такозвани управник два у „Мекдоналдсу" на Славији. – Чинимо све да нашим гостима буде што удобније, да не нарушимо принцип који је златно правило „Мекдоналдса": Квалитет, услужност, чистоћа, али не можемо све да услужимо за само три минута чекања као што бисмо желели.

– Ма све је овде супер, не смета ако се мало и сачека – уверава нас млади Холанђанин Мено де Харт. – Дошао сам у Београд да посетим девојку а овде свраћам да бих се на тренутак осећао као код куће. Само, морам да признам да је ваш ресторан лепше уређен!

Мено је у праву када каже да је довољно да сврати у „Мек" и да се осећа као код куће, јер строга правила пословања ове компаније налажу да свуда у свету, на пет континената и четрдесет девет земаља (засад), квалитет мора бити исти! Ништа није препуштено случају. Тако су уређаји за печење компјутеризовани и ако хамбургер није довољно масан – неће да га пеку. Ако је премасан – препече се. Ако се то понови, ресторан се затвара. Ни пржени кромпирићи не могу бити било које сорте, већ искључиво Russet Burbank, познатији као „ајдахо" кромпир. Будући да у ресторане све стиже полуприпремљено, а кромпирићи у смрзнутом стању, уколико у земљи домаћину ресторана не успева ова врста кромпира, он се увози. Да би то избегли, наши стручњаци из Института за кромпир у Гучи су три године пре него је ресторан у Београду отворен, уз помоћ својих колега из Америке и добијеног семена, експериментисали и тражили крај у нашој земљи у коме ће успевати ова врста кромпира.

У лепо уређеним просторијама, уз тиху музику и љубазну услугу, није тешко сачекати више од три минута!

– Доста сам путовао и обилазио Мекдоналдсове ресторане по свету, али ово је стварно један од најлепших – скромно примећује петнаестогодишњи Игор Јерковић. – Велика је посета и треба што пре да проради још неки у граду... Ја овде често свраћам, фина је атмосфера а одговарају ми и цене. Доказ да је лепо је и то што сви мало дуже поседе него што је пожељно у оваквим ресторанима...

Атмосфера је стварно пријатна, све блиста од чистоће и реда, музика је дискретна, а млади који код куће ни чашу воде сами не би узели, овде за собом распремају столове. Просто не могу да одоле оном ХВАЛА на фино обликованој кутији за отпатке. Што се задржавања тиче, мало је крив и наш менталитет, а љубазни домаћини труде се да не пожурују своје госте.

– Много ми се свиђа и свратим кад год сам у Београду – каже апсолвент ветерине из Зрењанина Виорика Балаш. – Није због моде, него је пријатно – допуњава је Ђорђе, такође Балаш.

Јасмина Јоцић и Зоран Јовановић, студенти из Београда, показују нам заставицу коју су добили у знак добродошлице. – Не знам ни сама зашто, али ево, данас смо први пут свратили – прича Јасмина. – Све ми се допада, осим тога што не сме да се пуши...

Ђорђу Колунџији, ученику, то не смета, он о пушењу уопште не размишља. Са својим другом Игором грицка кромпириће, пије кока-колу и каже да је ово једно од најлепших места у граду.

– Ми се радујемо овако бројној посети, само што, ето, не можемо тако брзо да их услужимо – вајка се Небојша Реповић.

На то се нико од присутних није жалио... Напротив! Имали су само комплименте! За све: од атмосфере до особља.

_И. М._

ЗА СРЕЋАН РОЂЕНДАН

Ако позовете број 685-093 или дођете лично у ресторан да се договорите, обезбедиће вам прославу неког значајног датума у породици на „Мекдоналдсов" начин. Кад је рођендан у питању, то значи да ће један кутак посебно уредити, одредити хостесу да брине о малим гостима (они најчешће славе у „Меку"), да ће слављеник добити поклоне, а биће понешто и за сваког од учесника славља. Све је то бесплатно осим, наравно, хране и напитака који се наруче. Слављеник може донети своје касете да би уз звуке омиљене музике сепослужиће их хостеса. И родитељи и деца могу у овим прикао рођенданску торту (коју такође може да донесе од куће) а послужиће их хостеса. И родитељи и деца могу у овим приликама да се задрже и више од једног сата.

ВИДЕО БАРОМЕТАР

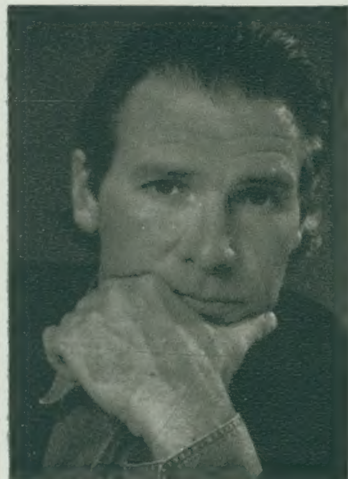

ИНДИЈАНА ЏОНС И ...

Ако бисмо тражили глумца који је својом појавом обележио последњих десетак година, онда би међу најозбиљнијим кандидатима био свакако и Харисон Форд. Овај 47-годишњак почео је да се бави глумом крајем шездесетих, још за време школовања на колеџу, али је врло брзо нестао са сцене и, сасвим неочекивано, посветио се столарском занату. Епизодне улоге у филмовима „Амерички графити" (1973) и „Прислушкивање" (1974) означавају Фордов нови почетак, да би већ три године касније, улогом у „Ратовима звезда", постао велика светска звезда. Својим наредним филмовима то је само потврђивао, а врхунац популарности донела су му два наставка авантура археолога Индијана Џонса. Осим оних о којима ћемо данас говорити, важнији филмови су му: „Повратак Џедаја", „Апокалипса данас", „Сведок", Снага 10 са Навароне", „Избезумљен" и други. Управо је завршио снимање комедије „Working girls" и трећег наставка Индијане Џонса.

1. The Empire Striks Back – Империја узвраћа ударац (1980)

Други наставак „Рата звезда". Бежећи од Дарта Вејдера, бунтовни савезници одлазе на ледену планету. Лук и његов пријатељ се раздвајају међутим, судбина их убрзо поново састављa. Наиме, Лук пристиже у помоћ свом пријатељу кога је заробио господар свемира... Редитељ овог филма је Ирвин Кишмер („Очи Лауре Марс", „Никад не реци никад"), а партнери Харисона Форда су Марк Хамил, Кери Фишер и Били Ди Вилијамс.

2. Hanover Street – Улица Хановер (1979)

Ово је један од мање познатих (али, истини за вољу, уједно и лошијих) филмова Харисона Форда. Радње се догађа у Лондону за време другог светског рата. Пилот официр се заљубљује у удату жену. Игром случаја, он се управо са њеним мужем ускоро нашао на заједничком задатку. У режији Питера Хајамса („Одисеја у свемиру 2010", „Два врага из Чикага", „Президио"), главне улоге тумаче још Лесли-Ен Даун и Кристофер Палмер.

3. Raider of the Lost Ark – Отимачи изгубљеног ковчега (1981)

Један од најкомерцијалнијих филмова свих времена, први који је по приходима претекао „Прохујало с вихором". Археолог и авантуриста Индијана Џонс креће у потрагу за ковчегом у ком се налазе камене плоче са божијим законима. Међутим, исти циљ имају и нацисти... Редитељ овог филма је Стивен Спилберг („Дуел", „Блиски сусрети треће врсте", „Империја сунца"), а уз Харисона Форда главне улоге тумаче Карен Ален, Роналд Лејси и Денхолм Елиот.

4. Blade Runner – Истребљивач (1982)

Филм који је снимљен по роману Филипа К. Дика. „Сањају ли андроиди електричне овце?!" У Лос Анђелес 2019. године стиже шест андроида (вештачких људи), врло интелигентних и опасних. Да би их на време уништила, полиција ангажује свог некадашњег службеника – „истребљивача". Филм је режирао Ридли Скот („Осми путник", „Легенда", „Неко да ме чува"), а у главним улогама појављују се Харисон Форд, Шин Јанг, Рутгер Хауер и Дарил Хана.

5. Mosquito Coast – Обала комараца (1986)

Необична, помало трагична прича о проналазачу, занесењаку који са својом породицом одлази да живи у џунгли, јер ће тамо на миру моћи да се посвети раду на свом сну – машини помоћу које ће од ватре добијати лед. Редитељ је Питер Вир („Галипоље", „Година опасног живота", „Сведок").

Вељко Радосављевић

ВЕСТИ

● Коначно нешто ново у тихом рату између домаћих дистрибутера и многобројних видео клубова. Наиме, „Београд филм" је објавио листу од 12 страних („Улице страха", „Невероватни Малком", „Кока-Кола кид", „Трка са смрћу", „Игра у подземљу", „Опасна жега", „Звезда порно филма", „Девет и по ноћи", „Сакривен" „Олујни понедељак", „Друга звезда порно филма" и „Игра с биком") и осам домаћих филмова („Браћа по матери", „За сада без доброг наслова", „Дечко који обећава", „Хало, такси", „Степенице за небо", „Грозница љубави", „Није лако с мушкарцима" и „Јагоде у грлу") за које током прва два месеца 1989. године видео клубовима продаје права по цени од два милиона динара. У ту цену улази право изнајмљивања, коришћење мастер касета и добијање рекламног материјала.

● Као што је познато, прошле године је широм света прослављен шездесети рођендан Микија Мауса, вероватно најпопуларнијег јунака из цртаних филмова и стрипова. Тим поводом фирма „Valt Disney Home Video" објавила је у ограниченом тиражу касету на којој се налазе незаборавне сцене из филмова са овим чувеним Дизнијевим ликом.

ПРЕМИЈЕРЕ

1. Project X – Пројекат Икс – 1987, САД, режија: Џонатан Каплан. Главна улога: Метју Бродерик, CBS/FOX Video, VHS, трајање: 103 минута.
Још један од филмова о мајмунима, посебно занимљив због тога што приказује изузетне успехе у раду са овим животињама.

2. The Belly of an Architect – Стомак једног архитекте – 1987, Велика Британија, режија: Питер Гриневеј. Главне улоге: Брајан Денехи, Кло Веб, Ламберт Вилсон, Video Films, VHS, 118 минута.
Овај сјајно режиран филм познатог британског аутора само потврђује да кинематографија ове земље из године у годину нуди све занимљивија остварења.

3. The Fly – Мува – 1958, САД, режија: Курт Нојман, Главне улоге: Дејвид Хедисон, Патриција Овенс, Винсент Прајс, CBS/FOX Video, VHS, 91 минут.
Када је 1986. године Дејвид Кроненберг направио филм „Мува", ретко где је могло да се прочита да је заправо реч о „римејку" истоименог дела снимљеног скоро три деценије раније. Појава „старог филма" „Мува" добра је прилика да се упореде ова два филма, нарочито због чињенице да су и један и други у своје време били запажени пре свега по специјалним ефектима.

НАГРАДНА ИГРА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК JAT airlift АВИОНОМ У СВЕТ

Добитници награда из броја 1936:

1. Путовање за две особе у Тунис: Mirjana Kuljak, Nehruova 95/30, Novi Beograd.
2. Седмодневни боравак за две особе у Дубровнику: Danica Milić, Vase Raičkovića 17, Titograd.

WALT DISNEY
МИКИ

ЕВО, ОВАКО: УХВА-ТИШ ПРВО КУГЛУ...

...ПА ЈЕ ОНДА ХИТНЕШ ПРЕМА ЧУЊЕВИМА!

И, НАРАВНО, ОБОРИМ СВЕ ЧУЊЕВЕ ОДЈЕДНОМ!

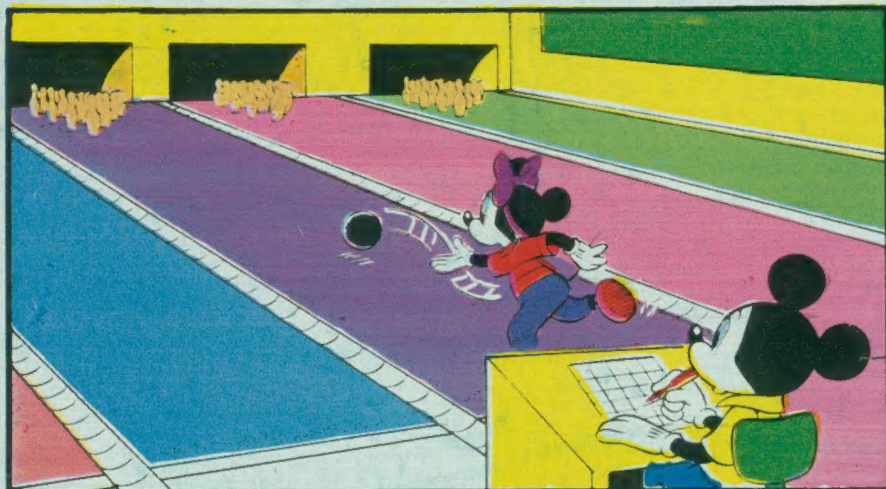

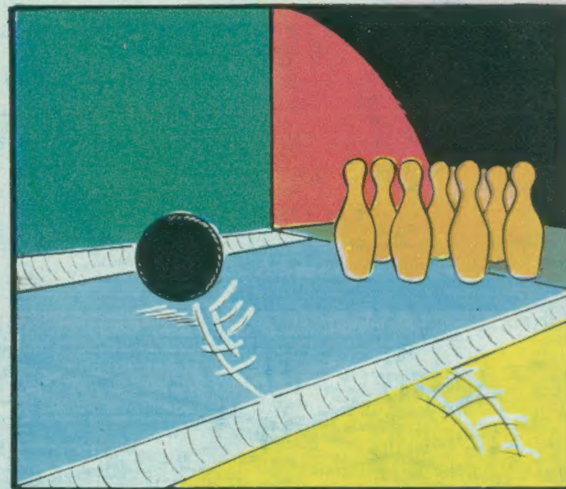

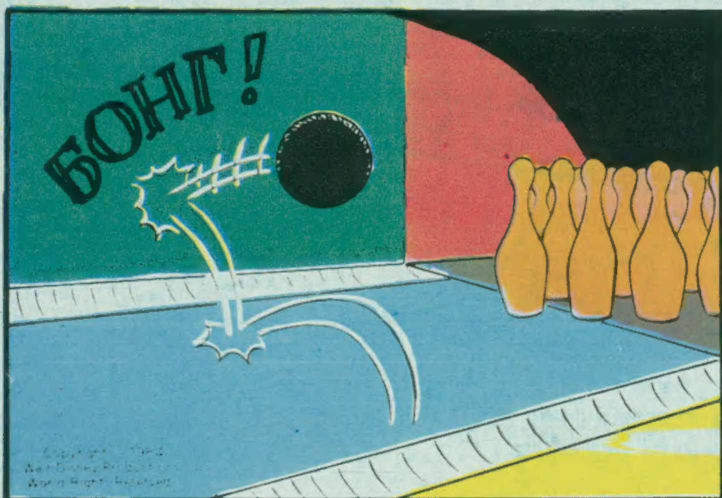
БОНГ!

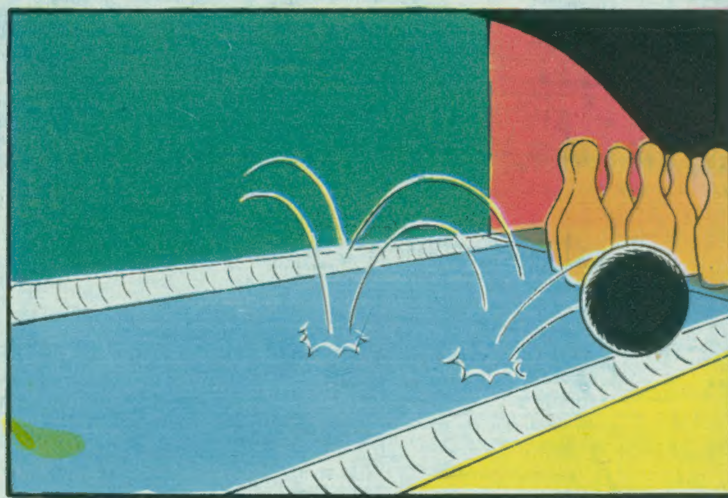

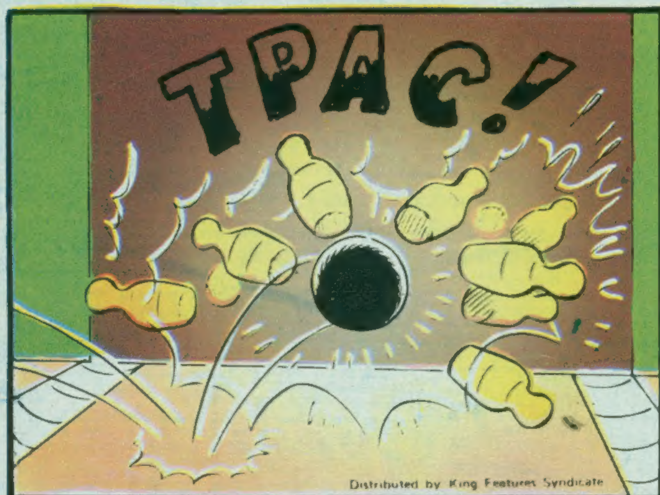
ТРАС!
Distributed by King Features Syndicate

ЈЕ Л' БИЛО ДОБРО?
ЈЕСТЕ, ИАКО МА-ЛО ЗАОБИЛАЗНО!
6-24

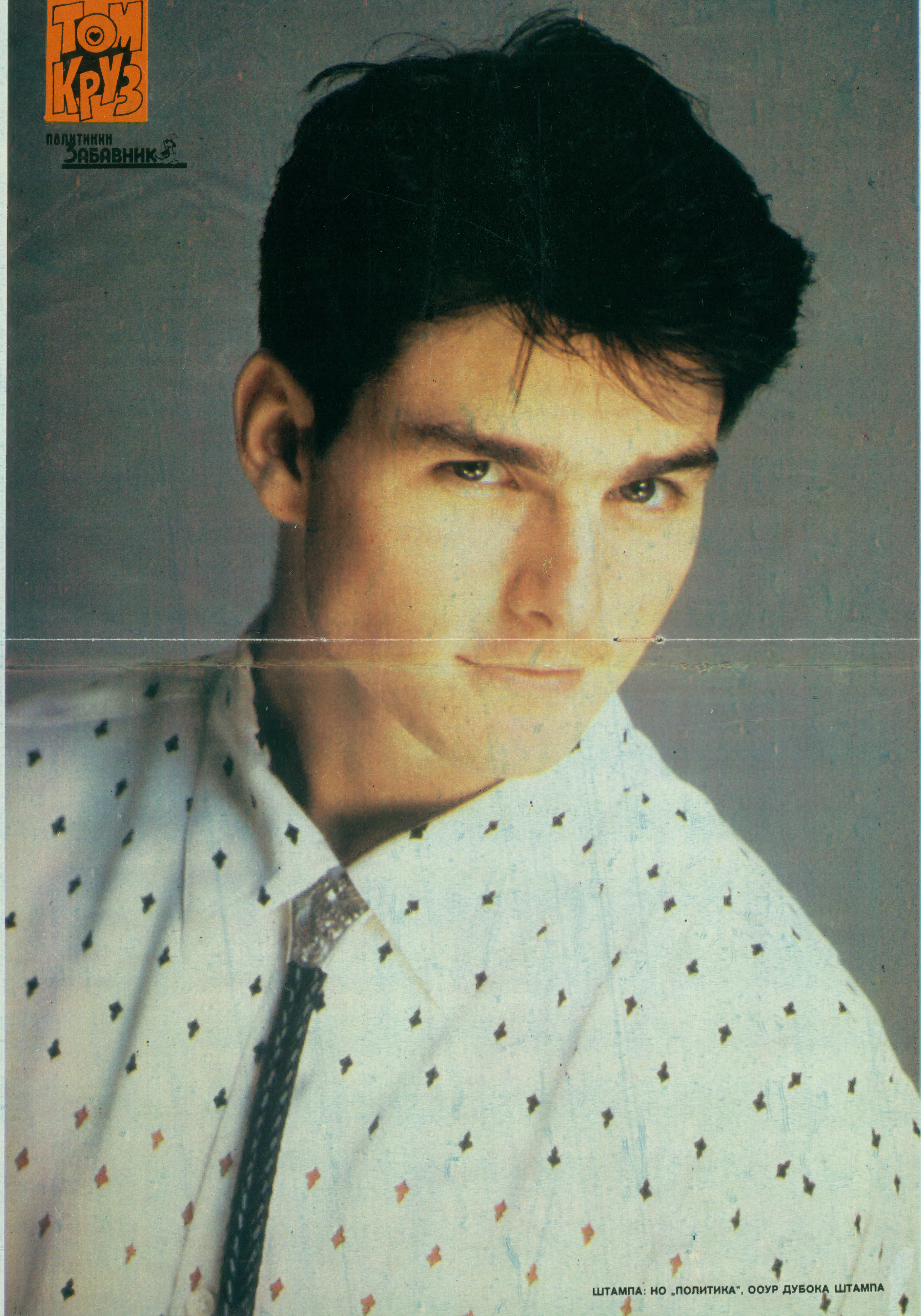

ШТАМПА: НО „ПОЛИТИКА", ООУР ДУБОКА ШТАМПА